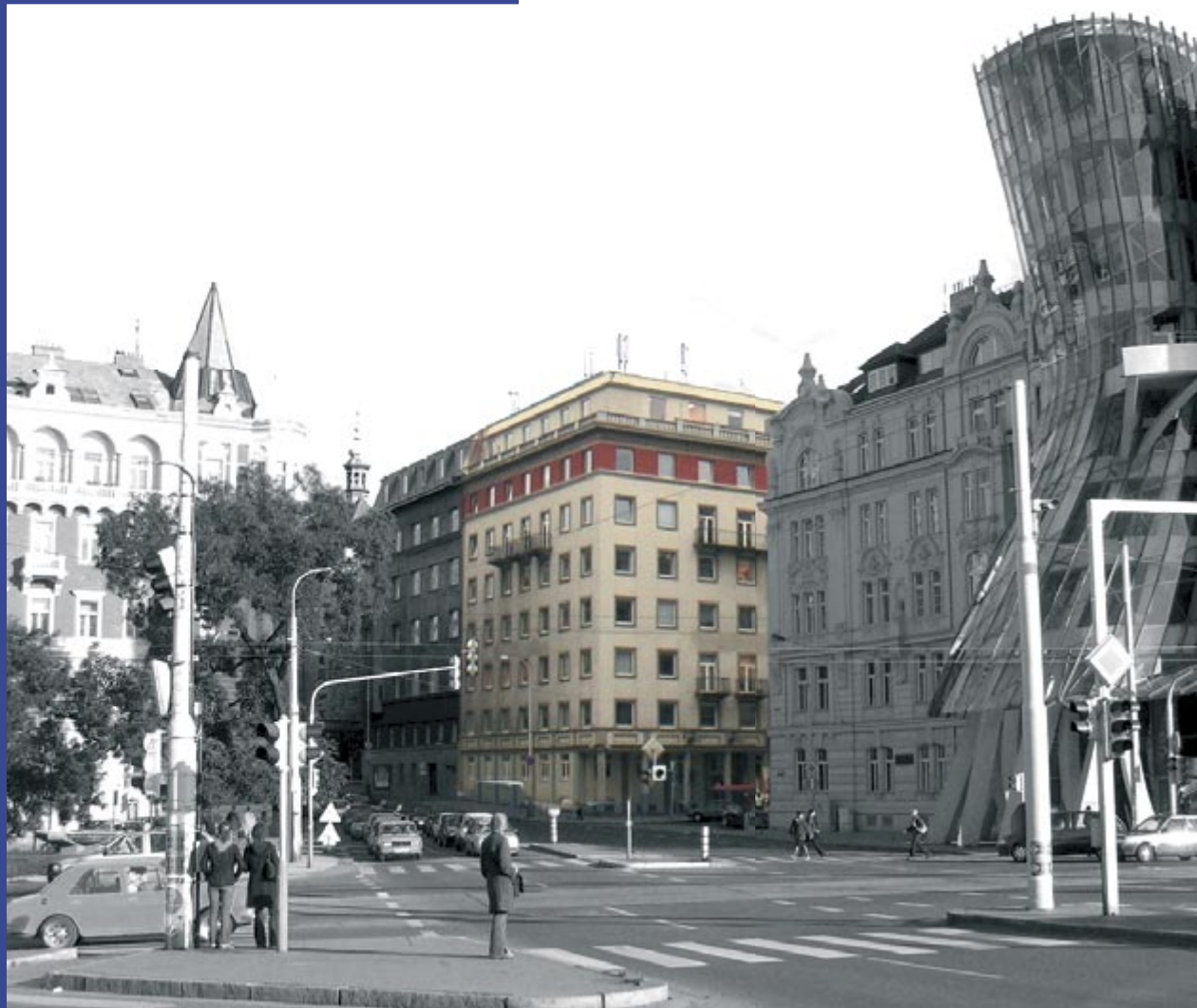

METROLOGICKÁ LEGISLATIVA

JUDr. Milena Korolová
Klára Sýkorová

Vážení čtenáři a kolegové,

od r. 1996 vydával Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví edici nazvanou „K vnitřnímu trhu Evropské unie“. Většina svazků se těšila zcela mimořádné pozornosti a zájmu.

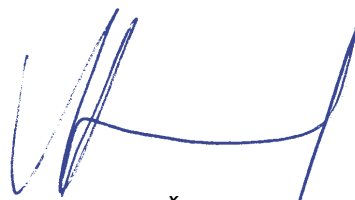
Cílem vydávání této edice bylo přiblížit technické veřejnosti principy a procedury technické legislativy, zaváděné v souladu s harmonizačními procesy v Evropské unii (EU) i v České republice. I když dnes existují daleko širší zdroje informací, než tomu bylo před několika lety, považujeme za potřebné v této iniciativě pokračovat, neboť jsme přesvědčeni, že napomáhá pochopení právní úpravy v oblastech působnosti ÚNMZ a jejímu správnému uplatňování. Navíc existuje řada dokumentů, které nejsou součástí práva, ale jsou důležité pro praxi. I v mnoha státech EU je technická regulace a harmonizace doprovázena ze strany státních orgánů širokou informační kampaní.

Rozhodli jsme se však, pro další období, přizpůsobit tuto edici jejím zaměřením aktuálnímu vývoji, podmínkám a potřebám. Zavedli jsme nový název edice, který zní „Sborníky technické harmonizace ÚNMZ“, novou grafickou podobu, i formu distribuce. Edice tak bude k dispozici na stránkách ÚNMZ (www.unmz.cz) a v omezeném počtu nebo na vyžádání bude též využívána forma CD-ROM.

Edice bude i nadále vydávána v režii ÚNMZ a volně dostupná při respektování autorských práv.

Věřím, že jak orgány státu, tak soukromá sféra resp. všichni účastníci procesu technické harmonizace a regulace budou v této edici i nadále nacházet užitečný zdroj informací a pomocníka v jejich práci.

Vaše podněty vedoucí k dalšímu zkvalitnění této činnosti ÚNMZ s povděkem uvítáme.

*Ing. Alexander Šafařík-Pětrosz,
předseda ÚNMZ*

OBSAH

1.	Význam metrologie a metrologické legislativy	4
2.	Seznam metrologických právních předpisů	5
3.	Metrologická legislativa a vstup do Evropské unie	10
3.1.	Právo Evropské unie	10
3.1.1	Název společenství	10
3.1.2	Orgány Evropské unie	11
3.1.3	Právo Společenství	11
3.1.4	Právní akty ES	12
3.2.	Volný pohyb zboží, obchodní překážky a metoda vzájemného uznávání	13
3.2.1	Princip vzájemného uznávání	13
3.2.2	Aplikace principu vzájemného uznávání	14
3.2.3	Cassis de Dijon	14
3.3.	Starý a nový přístup k technickým požadavkům v evropských směrniciích	16
4.	Zákon o metrologii	17
5.	Hotově balené zboží	28
5.1.	Co je hotově balené zboží	28
5.2.	Regulace hotově baleného zboží	28
5.2.1	Evropská úprava	28
5.2.2	Úprava v zákoně č. 505/1990 Sb.	29
5.2.3	Úprava ve vyhláškách	31
6.	Metrologické vyhlášky	36
6.1.	Vyhlášky, které přebírají směrnice starého přístupu	36
6.2.	Vyhlášky stanovující požadavky na měřidla na národní úrovni	42
6.3.	Připravované vyhlášky	44
7.	Posuzování shody v české metrologii nařízení vlády na neautomatické váhy, úvodní pohled na MID	46
8.	Směrnice o měřicích přístrojích – Measuring Instruments Directive	49
8.1.	2004/22/ES	49
8.2.	Úprava v České republice	50
8.3.	Požadavky na měřicí přístroje	50
9.	Připravovaný zákon o metrologii	53
	Příloha	58

1. VÝZNAM METROLOGIE A METROLOGICKÉ LEGISLATIVY

Metrologie je obecně definována jako věda o měření a její roli ve státním mechanismu je zabezpečování jednotnosti a správnosti měřidel a měření. Metrologická legislativa stanovuje pravidla pro fungování národních metrologických systémů. Národním metrologickým systémem je soustava technických prostředků, zařízení, odborně způsobilého personálu a právních předpisů, které regulují tento systém. Právní předpisy regulují tento systém, přičemž vlastně tvoří jeho součást. Vymezují postavení a vzájemnou součinnost subjektů státní správy a právnických osob, pověřených činnostmi vedoucími k zabezpečení jednotnosti a správnosti měřidel a měření, a stanoví povinnosti uživatelů měřidel. Jedná se o vytvoření a regulaci činnosti mezinárodně uznávané technické a administrativní základny pro všechny obory měření pro činnosti státní správy, ekonomiky, vědy, ochrany správnosti obchodního styku, spotřebitele, ochrany zdraví, životního prostředí a jiných veřejných zájmů. Metrologický systém má zcela zásadní úlohu pro rozvoj vyspělých moderních technologií, které pak pomáhají konkurenceschopnosti domácího průmyslu, a v současné době i pro odstraňování technických překážek obchodu, protože volný pohyb zboží je z velké části založen na mezinárodním uznávání výsledků měření.

2. SEZNAM METROLOGICKÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Pro praktické použití a snadnější orientaci nabízíme nejprve základní přehled právních předpisů týkajících se metrologie a posuzování shody:

Zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění zákona č. 119/2000 Sb., zákona č. 137/2002 Sb. a zákona č. 226/2003 Sb.

Prováděcí vyhlášky k zákonu o metrologii:

- Vyhláška č. 262/2000 Sb., kterou se zajišťuje jednotnost a správnost měřidel a měření, ve znění vyhlášky č. 344/2002 Sb.
- Vyhláška č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu.
- Vyhláška č. 264/2000 Sb., o základních měřicích jednotkách a ostatních jednotkách a o jejich označování.
Přebírá směrnici Rady 80/181/EHS o sblížení předpisů členských států týkajících se jednotek měření a o zrušení směrnice 71/354/EHS, ve znění směrnic 85/1/EHS, 89/617/EHS a 1999/103/ES.
- Vyhláška č. 328/2000 Sb., o způsobu zhotovení některých druhů hotově baleného zboží, jehož množství se vyjadřuje v jednotkách hmotnosti nebo objemu.
Přebírá směrnici Rady 76/211/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zhotovení některých výrobků v hotovém balení podle hmotnosti nebo objemu, ve znění směrnice 78/891/EHS.
- Vyhláška č. 329/2000 Sb., o způsobu zhotovení hotově baleného zboží podle objemu u kapalných výrobků.
Přebírá směrnici Rady 75/106/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zhotovení některých kapalných výrobků v hotovém balení podle objemu, ve znění směrnic 78/891/EHS, 79/1005/EHS, 85/10/EHS, 88/316/EHS a 89/676/EHS.

- Vyhláška č. 330/2000 Sb., kterou se stanoví řady jmenovitých hmotností a jmenovitých objemů přípustných pro některé druhy hotově baleného zboží.
Přebírá směrnici Rady 80/232/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících se řad jmenovitých množství a jmenovitých objemů přípustných pro některé výrobky v hotovém balení, ve znění směrnic 86/96/EHS a 87/356/EHS.
- Vyhláška č. 331/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky týkající se lahví používaných jako odměrné obaly pro hotově balené zboží.
Přebírá směrnici Rady 75/107/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících se lahví používaných jako odměrné obalové nádoby.
- Vyhláška č. 332/2000 Sb., kterou se stanoví některé postupy při schvalování typu a ověřování stanovených měřidel označovaných značkou EHS, ve znění pozdějších předpisů.
Přebírá směrnici Rady 71/316/EHS o sblížování právních předpisů týkajících se společných ustanovení pro měřicí přístroje a pro metody metrologické kontroly, ve znění směrnic 83/575/EHS a 87/355/EHS.
- Vyhláška č. 333/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na vodoměry na teplou vodu označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 79/830/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících se vodoměrů na teplou vodu.
- Vyhláška č. 334/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na vodoměry na studenou vodu označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 75/33/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících se vodoměrů na studenou vodu.
- Vyhláška č. 335/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na taxametry označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 77/95/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících se taxametrů.
- Vyhláška č. 336/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na plynoměry označované značkou EHS.

Přebírá směrnici Rady 71/318/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se plynůměrů, ve znění směrnic 74/331/EHS, 78/365/EHS a 82/623/EHS.

- Vyhláška č. 337/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřidla označovaná značkou EHS používaná pro měření tlaku vzduchu v pneumatikách silničních vozidel.
Přebírá směrnici Rady 86/217/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se měřidel tlaku vzduchu v pneumatikách motorových vozidel.
- Vyhláška č. 338/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na elektroměry označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 76/891/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se elektroměrů, ve znění směrnice 82/621/EHS.
- Vyhláška č. 339/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na hmotné délkové měrky označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 73/362/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se hmotných délkových měrek, ve znění směrnic 78/629/EHS a 85/146/EHS.
- Vyhláška č. 21/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na průtokoměry pro kapaliny jiné než voda označované značkou EHS a na přídavná zařízení k těmto průtokoměrům.
Přebírá směrnici Rady 71/319/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se průtokoměrů pro kapaliny jiné než voda a směrnici Rady 71/348/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se přídavných zařízení k průtokoměrům pro kapaliny jiné než voda.
- Vyhláška č. 22/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřicí systémy pro kapaliny jiné než voda označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 77/313/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se měřicích systémů pro kapaliny jiné než voda, ve znění směrnice 82/625/EHS.

- Vyhláška č. 249/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na automatická kontrolní a třídící vážicí zařízení označovaná značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 78/1031/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se automatických kontrolních a třídících vážicích zařízení.
- Vyhláška č. 250/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na pásové dopravníkové váhy označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 75/410/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se kontinuálních součtových vážicích zařízení.
- Vyhláška č. 29/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřicí přístroje pro měření objemové hmotnosti obilí, označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 71/347/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se měření objemové hmotnosti obilí.
- Vyhláška č. 30/2002 Sb., kterou se stanoví postupy při ověřování nádrží používaných jako měřidla, které jsou umístěny na plavidlech a označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 71/349/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se kalibrace nádrží na plavidlech.
- Vyhláška č. 31/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na lihoměry a hustoměry na líh, označované značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 76/765/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se lihoměrů a hustoměrů na líh, ve znění směrnice 82/624/EHS.
- Vyhláška č. 32/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na závaží vyšší než střední třídy přesnosti od 1 mg do 50 kg, označovaná značkou EHS.
Přebírá směrnici Rady 74/148/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se závaží vyšší než střední třídy přesnosti od 1 mg do 50 kg.

- Vyhláška č. 33/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na pravoúhlá závaží střední třídy přesnosti od 5 kg do 50 kg a válcová závaží střední třídy přesnosti od 1 g do 10 kg, označovaná značkou EHS. Přebírá směrnici Rady 71/317/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pravoúhlých závaží střední třídy přesnosti od 5 do 50 kg a válcových závaží střední třídy přesnosti od 1 g do 10 kg.

Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých předpisů, ve znění zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 102/2001 Sb., zákona č. 205/2002 Sb. a zákona č. 226/2003 Sb.

Nařízení vlády provádějící zákon č. 22/1997 Sb.:

- Nařízení vlády č. 326/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na váhy s neautomatickou činností. Přebírá směrnici Rady 90/384/EHS o harmonizaci právních předpisů týkajících se vah s neautomatickou činností, ve znění směrnice Rady 93/68/EHS.
- Nařízení vlády č. 336/2004 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na zdravotnické prostředky. Přebírá směrnici Rady 93/42/EHS o zdravotnických prostředcích, ve znění směrnic 2000/70/ES, 2001/104/ES, 2003/12/ES a 2003/32/ES.

3. METROLOGICKÁ LEGISLATIVA A VSTUP DO EVROPSKÉ UNIE

V této části sborníku se zaměříme na principy evropské legislativy, systematiku evropských předpisů, základní principy volného pohybu zboží a na směry a tendence úpravy technických požadavků na výrobky, které mají v důsledku konkrétní dopad na metrologické předpisy.

Metrologická legislativa v České republice dosáhla již před vstupem do Evropské unie plného souladu s komunitárním právem. Česká republika tím splnila jeden ze svých hlavních předvstupních závazků. Měla pro to dobré předpoklady, a to především díky členství ČR v mezinárodních organizacích a úmluvách s Metrickou konvencí v čele. Zůstává však trvalý úkol – sledovat další evropský vývoj a pokračovat v přejímání evropských právních aktů společenství, jehož členy jsme se v nedávné době stali.

3.1. Právo Evropské unie

O právu Evropského společenství často hovoříme v souvislosti s předpisy, které přejímáme do českého právního řádu. Věnujme nyní alespoň pár odstavců vlastnímu systému evropské legislativy, orgánům Evropské unie, které na něm participují, a způsobům, které ho uvádějí do praktického života.

3.1.1 Název společenství

Nejprve bychom se měli seznámit s vývojem samotného názvu Evropské unie. Od roku 1972, kdy bylo vydáno komuniké z vrcholné schůzky představitelů států a vlád ES, byl sledován cíl vytvořit Evropskou unii. Původně se tak mělo stát již do konce 70. let, ale vývoj ukázal, že cesta k tomuto cíli bude delší a náročnější. Konkretizace Evropské unie se objevila až v Maastrichtské smlouvě v r. 1992. Použitá zkratka ES vyjadřuje pojem Evropské společenství, které nahradilo dřívější Evropské hospodářské společenství. Někde se ale setkáváme s pojmem Evropská společenství, v tom případě se jedná o bývalé EHS, Evropské společenství uhlí a oceli a Euratom.

3.1.2 Orgány Evropské unie

V souvislosti s evropskými právními akty se nejprve zmíníme o institucích, které v Evropské unii působí. Jedná se o Komisi ES, pro kterou se používá také pojem Evropská komise, a která je od platnosti Maastrichtských smluv jeden z pěti hlavních orgánů ES. Dále je to Rada Evropské unie (Rada ministrů), Evropský parlament, Soudní dvůr ES a Účetní dvůr ES. **Komise ES** je výkonný orgán, který se mj. účastní při tvorbě a správě rozpočtu a provádí kontrolu nad členskými státy. Kromě toho má Komise legislativní iniciativu. Je to orgán důležitý zejména pro rozvoj evropské integrace. **Rada EU** je po Maastrichtu nový název pro bývalou Radu ES. Je složena z resortních ministrů a státy pro jednání Rady vysílají své ministry podle oblasti, která je projednávána. Rada tedy nemá své stálé složení. Hlavním úkolem Rady je legislativa ES. **Evropský parlament** je orgánem, který představuje demokratické zastoupení občanů členských států EU. Jeho kompetence nejsou stejné jako v národních parlamentech – souhlas parlamentu je např. vyžadován při přijímání nových členských států. Pokud jde o legislativu, konečná rozhodovací pravomoc je ponechána Radě, ale i Parlament má v této oblasti své pravomoci. **Soudní dvůr ES**, běžněji označovaný jako Evropský soudní dvůr, je společným soudním orgánem tří evropských společenství. Soudní dvůr je příslušný pro spory mezi členskými státy a pro žaloby Komise pro porušení Smlouvy o ES. Také např. posuzuje, zda Rada a Komise postupují v souladu s právem. Pokud zjistí porušení práva, může prohlásit právní akty těchto orgánů za nulitní. Povinností **Evropského účetního dvora** je přezkoumávat všechny příjmy a výdaje orgánů ES a podávat o tom roční výroční zprávu zveřejňovanou v Úředním listě ES. Aby nedošlo k omylu, uvádíme ještě zmínku o jiné soudní instituci, kterou je Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku. Vyřizuje stížnosti pro porušování lidských práv a nejedná se o orgán ES.

3.1.3 Právo Společenství

Co přesně se rozumí pod pojmem právo Evropského společenství? Je to vlastní právo ES, které je obsažené ve smlouvách ES a v aktech orgánů ES. Jedná se o specifický druh právního řádu. Nelze jej podřadit nebo srovnávat s právem vnitrostátním ani mezinárodním. Právo Společenství se také říká právo komunitární.

Pokud je s ním národní právo členského státu v rozporu, nelze vnitrostátní úpravu použít a první povinností příslušného národního zákonodárce je takovou rozpornou právní úpravu zrušit. Zajímavé je, že uvedená přednost komunitárního práva před národním není uvedena ve smlouvách ES. Její podstata se zakládá na právním přesvědčení států ES, vyplývá nepřímo z různých smluvních článků, které je možné realizovat jen za předpokladu, že bude dodrženo společné právo ES. Uvádí se také rozlišení na komunitární právo primární a sekundární. Do primárního patří zakládací smlouvy, pozdější pozměňovací a přístupovací akty stejně jako závazné protokoly a dodatky. Sekundárním právem je pak právo, které podle pravidel legislativního procesu stanoveného ve smlouvách přijímají příslušné orgány Společenství, pro jejichž závaznost není třeba žádného vnitrostátního schvalovacího či uznávacího aktu.

3.1.4 Právní akty ES

Právní akty Evropského společenství vydává Rada Evropské unie po slyšení Evropského parlamentu nebo v součinnosti s ním, a to podle pravidel legislativního procesu a Komise ES. Jako první z právních aktů uvádíme **nařízení ES**, což je sám o sobě zákon ES, který přímo a s obecnou platností upravuje určité vztahy. To, že je přímo závazný, znamená, že upravuje tyto vztahy bez dalšího vnitrostátního kroku členského státu. Z tohoto důvodu se vlastně nemůže dostat do rozporu s vnitrostátním právem nebo přesněji, nemůže být omezeno vnitrostátním právem, které by s ním případně v rozporu bylo. **Směrnice ES** je jinou formou právního aktu. Jedná se o předpis, který členské státy musí převzít do svého národního právního řádu. Směrnice je jednoznačně závazná ve smyslu své podstaty, není však povinností členského státu transponovat ji doslovně. Jde o to, aby bylo národní legislativou pokryto a tak zajištěno dosažení cíle stanoveného směrnicí. Komise ES může podat u Evropského soudního dvora žalobu na členský stát pro nedostatečnou či jinak pochybnou transpozici směrnice. Dalším právním aktem je konečné **rozhodnutí ES**. Tato rozhodnutí jsou vydávána pro úpravu konkrétních vztahů např. v oblasti kartelové politiky a působí závazně vůči dotčeným subjektům. Mezi právní akty ES se dále řadí **doporučení** jako nezávazné vyjádření s politickou účinností a **stanoviska** určená orgánům ES se závaznou vnitřní platností.

3.2. Volný pohyb zboží, obchodní překážky a metoda vzájemného uznávání

Co vlastně představuje pojem volný pohyb zboží? Volný pohyb zboží zahrnuje bezcelní výměnu zboží bez kvantitativních omezení (včetně opatření s rovnocenným účinkem) v prostoru celého Evropského společenství – viz článek 28 Smlouvy o založení Evropských společenství. Volnému pohybu zboží mohou bránit obchodní překážky. Sbližováním práva a vzájemným uznáváním rozdílných tržních podmínek se tyto překážky postupně odstraňují. Z obecného pohledu mohou být obchodní překážky přímé a nepřímé. Přímé představují cla a kvantitativní omezení. Tento druh obchodních překážek je v Evropském společenství odstraněn. Avšak existují nadále nepřímé neboli mimotarifní překážky. Ty mohou spočívat v rozdílných normách obsahujících požadavky na vlastnosti výrobků, ale také např. v různorodých zkušebních postupech, kterými jednotlivé státy a jejich národní předpisy podmiňují uvedení výrobku na trh. Rozdíly mezi vnitrostátními předpisy pomáhá překonávat metoda vzájemného uznávání. Prostřednictvím vzájemného uznávání dochází k akceptaci odlišných národních předpisů a postupů, které se týkají stejného předmětu. Vzájemné uznávání, např. zkušebních postupů, je pak náhradou přímého sjednocení práva. Je to zejména proto, že naprosté sjednocení postupů ve všech právních oblastech není nezbytné, praktické, a zejména hospodárné.

3.2.1 Princip vzájemného uznávání

Evropská unie nezakazuje členským státům, aby vytvářely národní technické předpisy, pokud se nejedná o oblasti regulované závazným způsobem komunitárním právem. Tedy o oblasti harmonizované formou jednotné evropské úpravy, jejíž převzetí a používání je pro všechny členské státy povinné. Za předpokladu existence specifické národní úpravy je ale členskému státu uložena povinnost vpustit na své území výrobek, který byl legálně vyroben/veden na trh v jiném členském státě, pokud takový výrobek poskytuje srovnatelnou úroveň ochrany veřejného zájmu (např. ochrana zdraví, životního prostředí či majetku). A každý členský stát má právo prozkoumat úroveň ochrany poskytovanou ve státě původu. Před

uvedením výrobku na trh však není přípustná předepsaná kontrola. Výrobek by měl být vpuštěn na trh a k posuzování či zpochybnování by pak mohlo dojít až při následné běžné kontrole jeho kvality a bezpečnosti. Pokud jde o pojem „legálně vyrobený“, ten znamená, že výrobek byl vyroben v souladu s metodami a předpisy vztahujícími se k výrobku v daném státě. Ale také v případě, že žádné předpisy výrobek neupravují, je výrobek vyroben legálně. V této souvislosti však musíme upozornit na existenci Směrnice o obecné bezpečnosti výrobků (92/59/EHS), podle níž platí, že bezpečným výrobkem je takový výrobek, který při běžném používání nepředstavuje žádné nebo minimální nebezpečí pro bezpečnost a zdraví osob a poskytuje jim vysokou úroveň ochrany.

3.2.2 Aplikace principu vzájemného uznávání

Obvyklý způsob, jak vzájemné uznávání právně řešit, je přijetí konkrétního ustanovení, tzv. uznávací doložky, např. do právního předpisu, který obsahuje národní technické požadavky na určitou skupinu výrobků. V české metrologické legislativě je doložka obsažena v ustanovení § 7 a § 9 zákona. Smyslem doložky je neuplatnění předepsaných postupů pro výrobek legálně uvedený na trh v jiném členském státě. Při praktické aplikaci odstraňování překážek volného pohybu zboží dochází často k nejasnostem a rozdílným výkladům. A to jak přímo v členských státech, tak i v zemích, které se na vstup do Evropské unie teprve chystají. Uvedené doložky např. nemají vždy zcela stejné znění. Mnoho takových problémů řeší sama praxe. Pokud totiž neexistuje nespokojený obchodník, který má skutečné problémy s uvedením svého výrobku na trh některého členského státu, není rozhodující, v jaké míře a jak důsledně se v právním řádu určitého státu uplatní zavedení principu vzájemného uznávání. Problémy mohou vyvstat až při případném sporu. K této otázce uvádíme příklad soudního sporu, který bývá často uváděn při vysvětlování principů volného pohybu zboží.

3.2.3 Cassis de Dijon

Obchodní společnost měla v úmyslu dovézt z Francie do Německa určité druhy lihových nápojů včetně likéru „Cassis de Dijon“, obsahujícího 15–20 % alkoholu. Dostalo se jí však z německé strany sdělení, že tento likér nemůže být uveden na trh, protože příslušný

národní předpis stanoví, že na území Německa lze prodávat jen lihoviny s minimálně 32 % alkoholu. Obchodní společnost se proto obrátila na soud. Byla stanovena zejména následující otázka:

Lze národní ustanovení o minimálním obsahu alkoholu v nápoji vykládat jako opatření, které narušuje princip zákazu kvantitativních omezení a opatření s rovnocenným účinkem (čl. 28 Smlouvy o založení ES)? Německá strana argumentovala mj. ochranou veřejného zdraví. A to tím, že nápoje s nízkým obsahem alkoholu mohou vyvolat větší společenskou toleranci k alkoholu než nápoje s vyšším obsahem alkoholu. Tato argumentace však nebyla shledána jako opodstatněná, neboť spotřebiteli se nabízí široký výběr slabých a mírně alkoholizovaných výrobků, a dále i proto, že velké množství nápojů s vysokým obsahem alkoholu se v Německu konzumuje ve zředěné podobě. Ve výroku rozsudku Evropského soudního dvora zaznělo, že stanovení minimálního obsahu alkoholu v alkoholických nápojích určených ke konzumaci je takovým zakázaným omezením, které má ustanovení Smlouvy na mysli. Takový jednostranný požadavek stanovený předpisem členského státu představuje překážku obchodu a je neslučitelný s příslušnými ustanoveními Smlouvy o založení ES.

3.3. Starý a nový přístup k technickým požadavkům v evropských směrnících

Transpozice evropského práva spočívá především v transpozici směrnic do českého právního řádu formou obecně závazných právních předpisů. Příkladem starého přístupu jsou směrnice na měřidla, které se u nás přejímaly v období let 2000/02 formou vyhlášek MPO (technické požadavky na taxametry, plynoměry, elektroměry a další měřidla označovaná značkou EHS). Směrnice starého přístupu mají volitelný charakter a určují podrobným způsobem technické požadavky na výrobky, a proto nemohou pružně reagovat na rychlost technického pokroku. Podstatou nového přístupu je jeho závaznost, zdůraznění odpovědnosti osob uvádějících zboží na trh a stanovení pouze základních technických požadavků. Jejich splnění se dokládá formou posouzení shody vlastností výrobku s těmito požadavky, u kterého se uplatňuje princip modulů (kombinovatelnost).

ných postupů pro posuzování shody, z nichž si výrobce svobodně volí ten, který je pro něj nejvhodnější). V České republice je posuzování shody upraveno zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je prováděn jednotlivými nařízeními vlády, která upravují technické požadavky a postupy posouzení shody u jednotlivých skupin stanovených výrobků. Nejedná se o všechny výrobky, pouze o ty, které představují zvýšenou míru nebezpečí ohrožení veřejného zájmu (zdraví, majetku, životního prostředí, popř. dalšího veřejného zájmu). Při posuzování shody je většinou nezbytná účast autorizované (notifikované) osoby v závislosti na stanoveném postupu posouzení shody uvedeném v konkrétním nařízení vlády (v praxi se setkáváme s výrazem „modul“). Autorizovaná osoba je subjekt autorizovaný Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (dále jen Úřad) k činnostem při posuzování shody výrobků podle zákona č. 22/1997 Sb.

4. ZÁKON O METROLOGII

Zákon o metrologii č. 505 z roku 1990 byl zpracován podle vzorového dokumentu Mezinárodní organizace pro legální metrologii (OIML) č.1 „Vzorový zákon o metrologii“ a ve své době byl přelomovým předpisem, který umožnil tehdy ještě československé metrologii přechod k otevřené tržní ekonomice. Vycházel však ze situace, kdy národní technické normy byly závazným předpisem, neumožňoval transpozici sekundárního práva Evropské unie a neobsahoval některé instituty, které musely být do úpravy později vloženy. V některých dalších oblastech došlo ke změně přístupu nebo pouze k vykrystalizování textu jednotlivých ustanovení. Proto byl zákon novelizován následujícími předpisy:

- Ústavní zákon č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky (recepční zákon), změnil v souvislosti s rozdělením federace místní působnost zákona a orgánů veřejné správy.
- Zákon č. 20/1993 Sb., o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví, vymezuje působnost orgánů státní správy v oblasti metrologie a rozděluje její výkon mezi Ministerstvo průmyslu a obchodu a Úřad.
- Zákon č. 119/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii (a další předpisy), přinesl do zákona o metrologii řadu zásadních systémových změn. Byly změněny názvy orgánů a definice subjektů, kterým zákon stanoví práva a povinnosti, doplněn nový § 9a, obsahující komplexní úpravu hotově baleného zboží, změněna definice stanovených měřidel, úprava etalonů a referenčních materiálů, působnost Úřadu a Českého metrologického institutu (dále jen „Institut“) a ustanovení zabývající se ukládáním pokut a vedením řízení. Ministerstvo průmyslu a obchodu bylo zmocněno k převzetí komunitárního práva formou vyhlášek.
- Zákonem č. 13/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, byl do zákona o metrologii vložen nový § 14a, který stanoví pravomoci

Státního úřadu pro jadernou bezpečnost v oblasti metrologického dozoru a ustanovení opravňující tento úřad ukládat pokuty subjektům za porušení povinností.

- Zákon č. 137/2002 Sb. přinesl řadu zpřesnění, např. upravil ustanovení o hotově baleném zboží a doplnil úpravu lahví používaných jako odměrné obaly a upravil vztah zákona o metrologii k předpisům transponujícím komunitární právo, které podřizuje některá měřidla systému posuzování shody.
- Zákon č. 226/2003 Sb. (není název) měl za cíl a jeho základním smyslem bylo vytvoření podmínek nezbytných k dosažení plné slučitelnosti české právní úpravy s právními předpisy ES v oblasti volného pohybu zboží, a to bez ohledu na stát, ve kterém mají výrobky původ.

Zákon je rozdělen na sedm částí. **První** obsahuje všeobecná ustanovení a její úvodní paragraf stanoví, jaký sleduje zákon účel, a současně definuje oprávněné a povinné osoby. Tyto osoby, na které se zákon vztahuje, jsou formálně rozděleny do dvou skupin – orgány státní správy, které vytvářejí legislativní rámec metrologie a zajišťují její fungování a „subjekty“ – právnické osoby a fyzické osoby, které jsou podnikateli (tak, jak je definuje živnostenský zákon).

Další ustanovení zákona hovoří o zákonných měřicích jednotkách, měřidlech a jejich návaznosti. Zákonné měřicí jednotky jsou jednotkami soustavy SI, která byla členskými zeměmi Metrické konvence zavedena na 11. Generální konferenci pro váhy a míry v roce 1960. Tyto jednotky musí být používány subjekty a orgány státní správy s výjimkou mezinárodního styku, kdy je možné použít jednotky, které odpovídají obchodním zvyklostem v dané oblasti. V ustanovení § 3 zákon rozděluje měřidla do čtyř základních skupin, a to na etalony, stanovená měřidla, nestanovená (pracovní) měřidla a referenční materiály (certifikované a ostatní). Všechna tato měřidla zákon definuje tak, aby byl každý schopen určit, do jaké skupiny konkrétní měřidlo spadá. Pouze v případě, že o tom vzniknou pochybnosti, provede autoritativní určení jejich povahy Úřad. Podle dosavadních zkušeností způsobovala v praxi největší problémy definice stanovených měřidel. Zákon je v **§ 3 odst. 3** definuje takto:

- (3) *Stanovená měřidla jsou měřidla, která Ministerstvo průmyslu a obchodu stanoví vyhláškou k povinnému ověřování s ohledem na jejich význam*
- a) v závazkových vztazích, například při prodeji, nájmu nebo darování věci, při poskytování služeb nebo při určení výše náhrady škody, popřípadě jiné majetkové újmy,*
 - b) pro stanovení sankcí, poplatků, tarifů a daní,*
 - c) pro ochranu zdraví,*
 - d) pro ochranu životního prostředí,*
 - e) pro bezpečnost při práci, nebo*
 - f) při ochraně jiných veřejných zájmů chráněných zvláštními právními předpisy.*

Jde tedy o měřidla, která jsou vyhláškou (č. 345/2002 Sb.) stanovena k povinnému ověřování (odtud jejich název) a která jsou používána k zákonem vymezeným účelům. Objevily se pochybnosti o tom, zda měřidla, která jsou uvedena na seznamu ve vyhlášce, je nutné ještě podrobovat zkoumání, zda jsou v konkrétním případě používána k těmto účelům nebo zda byla do dané vyhlášky zařazena již s ohledem na účel použití, a proto jsou všechna měřidla uvedeného typu stanovenými měřidly. Je nutné zdůraznit, že druhý uvedený výklad je jediný možný a pro vyjasnění celé otázky byla provedena úprava definice stanovených měřidel v návrhu nového zákona o metrologii. Pro potřeby ochrany a zjištění a zachování metrologických vlastností měřidel byl vytvořen systém státní metrologické kontroly měřidel. Tento systém zahrnuje certifikaci referenčních materiálů, schvalování typu stanovených měřidel a jejich prvotní a následné ověření, které jsou podrobněji rozpracovány v části druhé a třetí zákona. Z povinnosti podrobit měřidlo státní metrologické kontrole lze na základě žádosti udělit výjimku rozhodnutím Úřadu. V ustanovení § 5 zákona je definována návaznost měřidel a způsob jejího zachování. Poměrně složitá definice návaznosti vychází z mezinárodní metrologické terminologie, která se neustále vyvíjí. Na novém znění, které bude uvedeno v připravovaném zákoně o metrologii, se v současné době pracuje.

Část druhá zákona se zabývá schvalováním typu měřidel a certifikací referenčních materiálů. Pro měřidla vyrobená v České republice zákon stanoví jednoznačnou povinnost podrobit je schválení

typu. Účelem této procedury je ovlivnění technických parametrů typu měřidla tak, aby mohlo být při sériové výrobě náležitě ověřováno. Schválení typu podléhají měřidla, o kterých tak stanoví vyhláška (č. 345/2002 Sb.), ale schválen může být typ i jiného měřidla, pokud o to výrobce požádá. Naopak ze schválení typu může Institut udělit výjimku, a to v případě, že by schválení typu u tohoto měřidla nebylo hospodárné nebo bylo obtížně technicky proveditelné. V praxi jde nejčastěji o případy, kdy je vyráběn limitovaný, nízký počet měřidel. Požadavky na schválení typu a na prvotní ověření se neuplatní u měřidel, která podléhají posuzování shody podle zákona č. 22/1997 Sb. (tedy u neautomatických vah podle nařízení vlády č. 326/2002 Sb. a u měřidel, na která se vztahuje směrnice 2004/22/ES o měřicích přístrojích). Schvalování typu provádí Institut a zkoumá se při něm, zda bude měřidlo schopno plnit funkci, ke které je určeno, posuzováním jeho metrologických vlastností. Tento požadavek lze považovat za splněný, pokud měřidlo vyhoví požadavkům na ně stanoveným vyhláškou. V případě, že pro daný typ měřidla vyhláška neexistuje, postačí vyhovění požadavkům českých technických norem. Pokud měřidlo úspěšně projde zkouškami, udělí se mu značka schválení typu, která se na měřidlo umístí, a vydá se certifikát. Tento certifikát má platnost deset let, s možností prodloužení. V případě, že v konstrukci měřidla, použité technologii nebo materiálu dojde ke změně, pozastaví Institut platnost certifikátu až do doby, kdy dojde k přezkoumání měřidla a k rozhodnutí, zda je po provedených změnách nutné žádat o nové schválení typu, či zda lze dosavadní ponechat v platnosti. Platnost certifikátu Institut zruší ve dvou případech – pokud vyráběná měřidla neodpovídají schválenému typu, nebo pokud vykazují v provozu závady obecné povahy, způsobující nemožnost použití měřidla pro zamýšlené účely, ačkoliv schválenému typu odpovídají. Bez schválení typu nelze měřidla uvádět do oběhu. Porušení tohoto zákazu je sankcionováno pokutou.

Poněkud jiná je situace u měřidel, která nemají svůj původ na území České republiky. Obecně se i na ně vztahují požadavky na schválení typu s tím, že jde-li o měřidla stanovená, je tato povinnost obligatorní a u ostatních měřidel lze schvalovat typ fakultativně. Žádost o schválení typu není povinen předložit výrobce, ale dovozce (popř. distributor) měřidla do České republiky. Ten se

může zprostit svého závazku, pouze pokud prokáže, že typ byl již na žádost výrobce schválen. Měřidla pocházející z některého členského státu Evropské unie nepodléhají povinnosti schvalování typu za předpokladu, že se na ně vztahuje tzv. uznávací doložka. Ta je obsažena v § 7 odst. 3 a stanoví, že pokud měřidlo vyhovělo zkouškám provedeným ve státě původu a pokud, což je důležité, výsledky těchto zkoušek (metrologických zjištění) zaručují metrologickou úroveň, která je srovnatelná s úrovní ochrany v České republice, uznávají se výsledky těchto zjištění pro potřeby schválení typu. Tímto způsobem se umožňuje volný pohyb zboží (měřidel) v rámci Unie a současně se jím zajistí ochrana metrologické úrovně měřidel pohybujících se na našem území. Uznávací doložka se kromě členských států Evropské unie vztahuje i na členské státy Evropského hospodářského prostoru a státy, se kterými je sjednána mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

U referenčních materiálů nedochází ke schvalování typu, ale k jejich certifikaci. Tu provádí Institut nebo autorizovaná metrologická střediska a potvrzují se jí vlastnosti daného materiálu, které se uvedou v certifikátu. Tyto materiály jsou využívány pro kalibraci etalonů a ověřování stanovených měřidel.

Část třetí zákona je nazvána „ověřování a kalibrace měřidel“, ale zabývá se i jejich uváděním do oběhu a používáním a úpravou hotově baleného zboží. Ověřování měřidel se provádí u stanovených měřidel, zatímco kalibrace u pracovních měřidel. V obou případech se zjišťuje, zda měřidlo má požadované metrologické vlastnosti. Podrobný postup ověřování stanovených měřidel stanoví vyhláška (č. 262/2000 Sb.). Po jeho provedení se měřidlo označí úřední značkou nebo se k němu vydá ověřovací list. Žádné měřidlo nesmí být klamavě označeno značkami nebo údaji, které by mohly vést k záměně se značkou schválení typu a s ověřovací značkou. I u ověřování měřidel se uplatní doložka analogická doložce uvedené v § 7 odst. 3, která umožní uznat výsledky metrologických zjištění provedených v jiném státě.

§ 9a, vložený do zákona novelou č. 119/2000 Sb., se zabývá úpravou hotově baleného zboží. Obsahuje komplexní úpravu tohoto institutu a k jeho provedení byly vydány vyhlášky č. 328/2000 Sb., 329/2000 Sb., 330/2000 Sb. a 331/2000 Sb. Hotově balenému zboží je věnována zvláštní kapitola této práce.

V ustanovení § 10 zákon jasně stanoví povinnost přezkoumat metrologické vlastnosti měřidla předtím, než je uvedeno do oběhu (stejně tak po opravě měřidla). Certifikovaný referenční materiál tedy musí být předložen k certifikaci, pracovní měřidlo musí být kalibrováno, stanovené měřidlo musí být prvotně ověřeno. Tato povinnost je stanovena pro všechna měřidla bez ohledu na jejich původ. Rozdíl je v tom, že u měřidel majících svůj původ na území České republiky je tato povinnost uložena výrobcí, zatímco u zahraničních měřidel je povinnost zajistit provedení požadovaných zkoušek uložena jejich uživateli. Ten se jí může zbavit tehdy, pokud ji za něj již dříve vykonal výrobce či dovozce. Toto ustanovení má za úkol zaručit, aby byl povinný subjekt snadno dohledatelný pro případ porušení povinnosti, a dozorové orgány se tak vyhnuly možnému složitému dohledávání zahraničního výrobce.

Měřidlo lze používat k účelům, pro které bylo vyhlášeno jako stanovené, pouze s platným ověřením. Doba platnosti ověřením stanovených měřidel je stanovena vyhláškou (č. 345/2002 Sb.) a po jejím uplynutí musí být měřidlo podrobeno následnému ověření. To neplatí pouze za předpokladu, že ačkoliv měřidlo spadá do kategorie stanovených měřidel, již přestalo být k daným účelům používáno. V některých situacích je možné, aby bylo na žádost provedeno přezkoušení měřidla, které platné ověřením má. Takové přezkoušení se provádí k ochraně zájmů třetích osob v případech, kdy vyvstanou pochybnosti o správnosti měření, neboť při nesprávném měření by tyto zájmy mohly být poškozeny. Jde například o situace při používání domovních plynměřů a vodoměrů, na základě jejichž odečtů dochází k vyúčtování nákladů za odběr plynu či vody.

Část čtvrtá zákona o metrologii je tvořena § 12 nazvaným „vztahy k zahraničí“. Ačkoliv bylo v předchozích odstavcích řečeno, že zahraniční měřidla obecně podléhají požadavkům na provedení národních zkoušek měřidla stejně jako u měřidel majících svůj původ v České republice, existují mezinárodní smlouvy o vzájemném uznávání zkoušek měřidel, jejichž cílem je zamezit opakování náročných a nákladných zkoušek. Proto toto ustanovení umožňuje uznání výsledků zkoušek provedených v zahraničí, pokud je Česká republika vázána příslušnou mezinárodní smlouvou. Zároveň se zajišťuje, aby se v případě, že existuje jiná mezinárodní smlouva,

jejímuž naplnění by mohlo bránit některé ustanovení zákona, dala této smlouvě přednost.

Část pátá se zabývá vymezením jednotlivých orgánů veřejné správy s působností v metrologii a práv a povinností subjektů. Není zde zmíněno Ministerstvo průmyslu a obchodu, které je vrcholným orgánem státní správy v oblasti metrologie v návaznosti na zákon č. 2/1969 Sb. (kompetenční zákon) a na základě zákona č. 20/1993 Sb. Do působnosti ministerstva spadá vypracování návrhu koncepce rozvoje metrologie, řízení Úřadu a Institutu a rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím Úřadu. Činnosti zabezpečované Úřadem jsou částečně vymezeny v zákoně č. 20/1993 Sb. a částečně v zákoně o metrologii. Úřad ve vztahu k zahraničí zastupuje Českou republiku v mezinárodních metrologických orgánech a organizacích, zajišťuje úkoly plynoucí z tohoto členství (včetně zabezpečení úkolů plynoucích z mezinárodních smluv a organizace přípravy převzetí komunitárních předpisů v oblasti metrologie), oznamuje orgánům Evropské unie a členských států informace o subjektech pověřených ke schvalování typu, ověřování měřidel a o notifikovaných subjektech. V rámci České republiky pak reguluje oblast metrologie tím, že stanoví program státní metrologie a zabezpečuje jeho realizaci. Pro výkon státní metrologické kontroly měřidel autorizuje subjekty (autorizovaná metrologická střediska, úřední měřiči), pověřuje subjekty k uchovávání státních etalonů a pověřuje střediska kalibrační služby, může vydat osvědčení o odborné způsobilosti jejich zaměstnanců a stanoví podmínky zajišťující jejich jednotný postup. Zároveň kontroluje dodržování povinností těmito subjekty a Institutem. Ve Věstníku Úřadu zveřejňuje důležité informace, např. seznamy autorizovaných subjektů, středisek kalibrační služby a subjektů pověřených k uchovávání státních etalonů, seznamy státních etalonů, schválených typů měřidel a certifikovaných referenčních materiálů.

Český metrologický institut je zákonem o metrologii pověřen k řadě činností. Jeho úkolem je správa státních etalonů, jejich rozvoj a uchovávání. Institut je také oprávněn provádět certifikaci referenčních etalonů, registraci subjektů oprávněných k výrobě, opravě nebo montáži stanovených měřidel, státní metrologickou kontrolu. Kromě toho je Institut i notifikovanou osobou podle zá-

kona č. 22/1997 Sb. Současně Institut provádí metrologický dozor u ostatních subjektů. Významnou roli hraje Institut při schvalování typu, neboť je oprávněn rozhodnout, že určitý typ měřidla schvalování nepodléhá, může povolit předběžnou výrobu před schválením typu a může povolit dočasné používání měřidla v době mezi jeho opravou a následným ověřením. Zaměstnanci Českého metrologického institutu jsou při výkonu metrologického dozoru oprávněni vstupovat do prostor kontrolovaných osob a vyžadovat jejich spolupráci spočívající zejména v poskytnutí potřebné dokumentace a v zajištění podmínek pro řádnou kontrolu. Tito zaměstnanci jsou vázáni povinností mlčenlivosti.

Do oblasti metrologie částečně zasahuje i působnost Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Proto byla v roce 1991 současně se změnou atomového zákona provedena změna zákona o metrologii vložení nového § 14a (zákonem č. 13/2002 Sb.). Bylo vyhověno požadavkům praxe, aby byl Státní úřad pro jadernou bezpečnost oprávněn vykonávat kontrolu u uživatelů měřidel, která jsou určena nebo používána pro měření ionizujícího záření a radioaktivních látek.

Zákon vymezuje v § 16 autorizovaná metrologická střediska. Jsou to soukromoprávní subjekty, na které je udělením autorizace přenesen výkon veřejné správy a ony jsou oprávněny ověřovat stanovená měřidla a certifikovat referenční materiály. Před udělením autorizace je Institutem prověřována úroveň jejich metrologického a technického vybavení a Úřad prověří kvalifikaci jejich zaměstnanců. K tomuto prověření může využít i zjištění prokázaných při akreditaci. Po vydání rozhodnutí o autorizaci subjektu je mu přidělena úřední značka. Subjekt je povinen dodržovat povinnosti stanovené mu zákonem a podmínkami autorizace. Pokud tak neučiní, může mu být autorizace pozastavena, změněna nebo zrušena.

Subjekty (definované v ustanovení § 1 zákona) mají v § 18 zvlášť vymezeny obecné povinnosti, které musí dodržovat.

§ 18

Úkoly subjektů

Subjekty

- a) *vedou evidenci používaných stanovených měřidel podléhajících novému ověření s datem posledního ověření a předkládají tato měřidla k ověření;*

b) zajišťují jednotnost a správnost měřidel a měření a jsou povinny vytvořit metrologické předpoklady pro ochranu zdraví zaměstnanců, bezpečnosti práce a životního prostředí přiměřeně ke své činnosti.

Povinnost vedení evidence stanovených měřidel spolu s datem posledního platného ověření stejně jako povinnost předložit toto měřidlo k ověření je stanovena pro účely následného ověření měřidel. Zajištění jednotnosti a správnosti měřidel a měření pomáhá udržovat požadovanou metrologickou úroveň. Porušení těchto povinností podléhá sankci podle § 23.

Subjekty lze rozdělit do několika skupin podle toho, jakým způsobem získávají oprávnění ke své činnosti. Výrobci a opravci měřidel a subjekty provádějící montáž měřidel podléhají registraci. Tu uděluje Institut po zjištění, zda žadatel splňuje stanovené náležité předpoklady pro výkon takové činnosti. O provedené registraci se vydává osvědčení (podrobnosti stanoví vyhláška č. 262/2000 Sb.). Rozhodnutí o registraci je přezkoumatelné soudem (podle ustanovení § 244 a násl. občanského soudního řádu). Další kategorií subjektů jsou střediska kalibrační služby. Ta může Úřad na žádost pověřit ke kalibraci měřidel a přidělit jim kalibrační značku za předpokladu, že žadatel prokáže způsobilost k provádění kalibrace měřidel osvědčením podle ustanovení § 14 zákona č. 22/1997 Sb. Poslední skupinou subjektů jsou úřední měřiči. Ti podléhají autorizaci a jsou oprávněni k výkonu úředního měření, tedy takového měření, o jehož výsledku se vydává doklad s povahou veřejné listiny podle ustanovení § 134 občanského soudního řádu. Tento doklad pak požívá tzv. presumpce správnosti – potvrzuje údaj o tom, kdo jej vydal a jeho obsah se považuje za správný, dokud není prokázán opak. Pro získání autorizace k výkonu úředního měření musí mít subjekt zajištěnu dostatečnou úroveň technického a metrologického vybavení a prokázat odbornou způsobilost (certifikátem způsobilosti vydaným akreditovaným orgánem nebo Úřadem vydaným osvědčením). Úřední měřiči podléhají dohledu Institutu, a pokud přestanou plnit požadavky stanovené zákonem nebo podmínky stanovené v rozhodnutí o autorizaci, hrozí jim pozastavení, změna či zrušení jejich oprávnění.

Část šestá a sedmá zákona obsahují z velké části procesní ustanovení. Podle § 22 jsou veškeré výkony v metrologii poskytovány za úplaty s výjimkou případů, kdy je pro daný výkon vyměřen poplatek podle zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích. To se týká poplatků za registraci výrobce nebo opravce měřidel a za udělení autorizace k úřednímu měření (část VII. přílohy zákona, položky č. 105 a 106).

V § 23 zákona jsou vymezena porušení povinnosti, za které jsou správní orgány oprávněny uložit pokutu. Výše pokuty je omezena horní hranicí 1 000 000 korun. Úřadem může být pokuta uložena subjektu, který

- a) *vedl do oběhu měřidlo, jehož typ nebyl schválen, ač měl být, nebo které nemělo vlastnosti schváleného typu anebo nebylo ověřeno, ač mělo být;*
- b) *použil stanovené měřidlo bez platného ověření k účelu, pro který byl předmětný druh měřidla vyhlášen jako stanoven;*
- c) *neoprávněně použil, pozměnil nebo poškodil úřední nebo kalibrační značku měřidla;*
- d) *ověřil stanovené měřidlo nebo provedl úřední měření bez oprávnění nebo vyrobil, popřípadě opravil nebo provedl montáž měřidla bez registrace předepsané tímto zákonem;*
- e) *neposkytl zaměstnancům Českého metrologického institutu zákonem stanovenou součinnost;*
- f) *neplní povinnosti stanovené v § 18;*
- g) *opatřil certifikovaný referenční materiál neplatným certifikátem;*
- h) *vedl do oběhu hotově balené zboží v rozporu s povinnostmi uvedenými v § 9a nebo označil lahve symbolem „ə“ v rozporu s povinnostmi uvedenými v § 9a.*

Český úřad pro jadernou bezpečnost může uživateli měřidla (který je držitelem povolení podle atomového zákona) uložit pokutu ve stejné výši, pokud zjistí, že

- a) *použil stanovené měřidlo bez platného ověření k účelu, pro který byl předmětný druh měřidla vyhlášen jako stanovený,*
- b) *neplní povinnosti stanovené v § 18 písm. a).*

V řízení o uložení pokuty se přihlíží k tomu, jak závažného provinění se subjekt dopustil, ke způsobu a době trvání jeho jednání a následkům tohoto jednání. Zahájení řízení podle § 23 odst. 1 (pokuty ukládané Úřadem) je omezeno dvěma lhůtami. Subjektivní činí jeden rok – řízení nelze zahájit po uplynutí jednoho roku ode dne, kdy se kontrolní orgán dozvěděl o porušení povinnosti, objektivní lhůta činí dva roky – řízení nelze zahájit po uplynutí dvou let ode dne, kdy k porušení povinnosti došlo. Pokuta pak nesmí být uložena po uplynutí tří let od porušení povinnosti. Pokutu ukládá Úřad, ale jejich vymáháním jsou pověřeny finanční orgány. Splatnost pokuty je 30 dní od nabytí právní moci rozhodnutí o jejím uložení.

Při ukládání pokut a dalším rozhodování podle zákona o metrologii postupují orgány podle správního řádu (zákona č. 500/2004 Sb.). Pouze ve výjimečných, přesně vymezených případech se nevzdává správní rozhodnutí. Jedná se o schválení typu měřidla/certifikaci referenčního materiálu (vydává se certifikát), ověření měřidla (ověřovací list nebo označení měřidla úřední značkou), kontrolu hotově baleného zboží (osvědčení). V případě, že takový doklad nemůže být vydán (pro nesplnění požadovaných podmínek), vydává se zamítavé rozhodnutí ve správním řízení. Pokud bylo řízení vedeno Institutem nebo autorizovaným metrologickým střediskem, lze se proti rozhodnutí v nich vynesnému odvolat k Úřadu. Takové odvolání nemá odkladný účinek. Pokud bylo rozhodnutí vydáno Úřadem, je odvolacím orgánem Ministerstvo průmyslu a obchodu a včas podané odvolání má odkladný účinek.

Veškerá řízení v metrologii jsou samozřejmě také omezena lhůtami, ve kterých musí být provedena. Obecně se užití lhůty stanovené správním řádem, ale pro výkony státní metrologické kontroly platí lhůty zvláštní. U schvalování typu měřidla musí být vydán certifikát nebo zamítnuto jeho vydání do 90 dnů od předložení vzorku měřidla, u ostatních úkonů činí tato lhůta 60 dní. Zákon kromě toho dává Institutu a autorizovaným metrologickým střediskům možnost, aby se s žadatelem případně dohodly na jiné lhůtě.

5. HOTOVĚ BALENÉ ZBOŽÍ

5.1. Co je hotově balené zboží

V oblasti prodeje zboží zaznamenal v poslední době výrazný nárůst právě prodej hotově baleného zboží. Jedná se o zboží, které bylo zabaleno bez přítomnosti spotřebitele a na jehož obalu je uveden údaj o množství obsaženém v tom daném balení. Vzhledem k tomu, že spotřebitel nemá žádnou možnost si tuto informaci ověřit, musí mu stát poskytnout ochranu tím, že stanoví pravidla pro balení tohoto zboží a pro ověřování, zda je v balení obsaženo deklarované množství zboží. Při splnění těchto požadavků získá výrobce oprávnění označovat své zboží označením „e“ (popř. „ə“ pro lahve používané jako odměrné obalové nádoby), které je jednak veřejně deklarovanou zárukou toho, že zboží bylo zabaleno v souladu s předpisy a že je v balení obsaženo správné množství výrobku, a jednak způsobem, jakým si výrobce může zjednodušit přístup na jednotný evropský trh. Nicméně je věcí každého výrobce, zda se rozhodne své zboží tímto způsobem označovat, nebo zda bude své zboží uvádět na trh bez toho, že by je podřídil zmíněné regulaci.

Pod obecný pojem hotově baleného zboží zde zahrnujeme kapalné výrobky v hotovém balení podle objemu a některé další druhy výrobků v hotovém balení, jejichž množství je vyjadřováno v jednotkách hmotnosti nebo objemu.

5.2. Regulace hotově baleného zboží

5.2.1 Evropská úprava

Regulace hotově baleného zboží označeného „e“ (popř. „ə“) začala být na evropské úrovni vytvářena od poloviny 70. let. Je rozdělena do čtyř samostatných směrnic, které byly později několikrát novelizovány:

- Směrnice Rady ze dne 19. prosince 1974 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zhotovení některých ka-

palných výrobků v hotovém balení podle objemu (75/106/EHS), ve znění směrnic 78/891/EHS, 79/1005/EHS, 85/10/EHS, 88/316/EHS a 89/676/EHS.

- Směrnice Rady ze dne 19. prosince 1974 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se lahví používaných jako odměrné obalové nádoby (75/107/EHS).
- Směrnice Rady ze dne 20. ledna 1976 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zhotovení některých výrobků v hotovém balení podle hmotnosti nebo objemu (76/211/EHS), ve znění směrnice 78/891/EHS.
- Směrnice Rady ze dne 15. ledna 1980 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se řad jmenovitých množství a jmenovitých objemů přípustných pro některé výrobky v hotovém balení (80/232/EHS), ve znění směrnic 86/96/EHS a 87/356/ES.

Jedná se o komplexní úpravu, která byla v rámci přípravy České republiky na vstup do Evropské unie v roce 2000 plně transponována do českého právního řádu změnou zákona o metrologii a vydáním prováděcích vyhlášek k němu. Naše národní úprava tak koresponduje s úpravami ostatních evropských států a napomáhá zajištění volného pohybu zboží na evropském trhu.

5.2.2 Úprava v zákoně č. 505/1990 Sb.

Do přijetí zákona č. 119/2000 Sb. existovala v České republice pouze částečná úprava hotově baleného zboží v oblasti potravin (v zákoně č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů) a jeho regulace spadala do působnosti České zemědělské a potravinářské inspekce. Nový § 9a vložený do zákona o metrologii podřídil regulaci veškerého hotově baleného zboží tomuto zákonu a jeho prováděcím předpisům. § 9a zákona o metrologii (po novele zákonem č. 137/2002 Sb.) zní:

§ 9a

Hotově balené zboží označené symbolem „e“ a lahve používané jako odměrné obaly pro hotově balené zboží

- (1) *Hotově baleným zbožím označeným symbolem „e“ se pro účely tohoto zákona rozumí zboží určené k prodeji a umístěné do*

obalu bez přítomnosti spotřebitele, jehož množství obsažené v obalu, zejména objem nebo hmotnost, má předem stanovenou hodnotu, kterou nelze změnit bez otevření nebo zjevného porušení obalu.

- (2) *Balírny a dovozci hotově baleného zboží jsou oprávněni uvést do oběhu zboží s označením „e“, pokud*
- a) mají zaveden systém kontroly správnosti množství, zajišťující splnění požadavků stanovených vyhláškou včetně průkazné evidence četnosti a výsledků měření, písemně oznámí Českému metrologickému institutu uvedení hotově baleného zboží označeného symbolem „e“ do oběhu a současně předají Českému metrologickému institutu dokumentaci obsahující postupy výrobní kontroly množství zboží v balení,*
 - b) je dodržena hodnota jmenovitého obsahu a řady jmenovitých množství obsahu hotově baleného zboží v případech stanovených vyhláškou,*
 - c) jsou dodrženy dovolené odchylky obsahu hotově baleného zboží stanovené vyhláškou,*
 - d) jsou uvedeny na obalech hotově baleného zboží údaje stanovené vyhláškou.*
- (3) *Metrologickou kontrolu hotově baleného zboží označeného symbolem „e“ ke zjištění, zda jsou splněny podmínky stanovené v odstavci 2, provádí Český metrologický institut; v případě splnění podmínek vydává osvědčení, jehož náležitosti stanoví ministerstvo vyhláškou, při opakovaných kontrolách vystavuje protokol potvrzující platnost osvědčení. Český metrologický institut je oprávněn odebírat za náhradu od balíren nebo dovozců hotově baleného zboží potřebné vzorky. Za odebrané vzorky se poskytne náhrada ve výši prodejní ceny. Náhrada se neposkytne, jestliže se jí balírna nebo dovozce písemně vzdá. Nárok na náhradu nevzniká, pokud hotově balené zboží nebo lahve nesplňují požadavky stanovené vyhláškou.*
- (4) *Výrobci lahví používaných jako odměrné obaly pro hotově balené zboží (dále jen „lahve“) jsou oprávněni označit je symbolem „ə“, pokud*

- a) mají osvědčení o metrologické kontrole lahví vydané Českým metrologickým institutem, kromě případů stanovených v § 12 odst. 1; způsob a metody metrologické kontroly stanoví ministerstvo vyhláškou,
- b) jsou dodrženy dovozené odchylky objemu lahví,
- c) uvádí na lahve identifikační označení stanovené vyhláškou ministerstva.

(5) Metrologickou kontrolu lahví ke zjištění, zda jsou splněny podmínky stanovené v odstavci 4, provádí Český metrologický institut.

Úprava jasně stanoví, že se zabývá pouze hotově baleným zbožím označeným „e“, definuje, jaké zboží se pod tímto pojmem rozumí, a stanoví podmínky, za kterých může být toto zboží uvedeno do oběhu v České republice. Nezbytnou podmínkou je oznámení uvedení zboží označeného „e“ na trh. Toto oznámení se podává Českému metrologickému institutu a následně je Institutem zahájeno řízení o vydání osvědčení. Při tomto řízení se prověřuje, zda subjekt splňuje předepsané požadavky, tedy zda má zaveden systém kontroly správnosti množství, zda je dodržena hodnota jmenovitého obsahu a řady jmenovitých množství obsahu hotově baleného zboží a zda jsou na obalech zboží uvedeny stanovené údaje. Současně je zpravidla uzavřena smlouva o provedení metrologické kontroly, kterou se v pravidelných intervalech zjišťuje, zda subjekt i nadále splňuje tyto požadavky. Poněkud rozdílná situace je u výrobců lahví používaných jako odměrné nádoby. Zde nestačí uvedení lahví do oběhu písemně oznámit, neboť podle dikce § 9a odst. 4 je osvědčení o metrologické kontrole nutnou podmínkou pro užití daného označení.

5.2.3 Úprava ve vyhláškách

Výše uvedená zákonná úprava vytváří rámec pro soubor vyhlášek Ministerstva průmyslu a obchodu, které stanoví konkrétní požadavky a zkušební postupy.

Vyhláška č. 328/2000 Sb., o způsobu zhotovení některých druhů hotově baleného zboží, jehož množství se vyjadřuje v jed-

notkách hmotnosti nebo objemu transponuje směrnici 76/211/EHS a vztahuje se na výrobky v hotovém balení s výjimkou kombinací výrobků a individuálních obalů, na které se vztahuje vyhláška č. 329/2000 Sb. a které splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 vyhlášky. Požadavky stanovené na tyto výrobky jsou:

- balení musí být opatřeno údajem o jmenovité hmotnosti nebo jmenovitém objemu obsaženém v něm podle přílohy č. 1 k vyhlášce,
- skutečný obsah hotových balení v dávce nesmí být v průměru menší než jmenovité množství,
- poměrná část balení, která mají větší zápornou odchylku, než je přípustná, musí být dostatečně malou částí dávek hotových balení, aby byly splněny požadavky zkoušek,
- symbolem „e“ nesmí být opatřeno žádné balení, které vykazuje zápornou odchylku obsahu větší než dvojnásobek přípustné záporné odchylky.

Hotově balené zboží podléhá povinnému označování, a to takovým způsobem, aby na něm uvedené údaje byly neodstranitelné, snadno čitelné a viditelné při normálních podmínkách jeho prezentace. Jedná se o:

- údaj jmenovitého množství vyjádřený ve stanovených jednotkách a v dané velikosti, doplněný symbolem pro použitou jednotku měření nebo názvem jednotky, kde je to vhodné,
- nápis či značku identifikující balírnu nebo dovozce,
- symbol „e“ o výšce alespoň 3 mm, umístěný ve stejném zorném poli jako údaj o jmenovité hmotnosti či jmenovitém objemu.

Kontrola ověřující, že dávky hotového balení vyhovují požadavkům vyhlášky, probíhá formou statistické přejímky. Ta je prováděna pomocí referenčních metod, definovaných v příloze II. vyhlášky a rozdělených do dvou částí – požadavky na měření skutečných obsahů výrobků v hotovém balení a požadavky na kontrolu dávek hotových balení.

Vyhláška č. 329/2000 Sb., o způsobu zhotovení hotově baleného zboží podle objemu u kapalných výrobků transponuje směrnici 75/106/EHS. Vztahuje se na hotová balení obsahující kapalné vý-

robky, jejichž seznam je uveden v příloze č. 3 vyhlášky a které se měří podle objemu za účelem prodeje v individuálních množstvích od 0,005 litru do 10l včetně. Naopak se nevztahuje na některé kombinace výrobků a individuálních obalů (§ 1 odst. 1 přesně stanoví, o které výrobky se jedná a k jakému účelu musí být určeny, aby pro ně platila výjimka). Vyhláška zde tedy definuje, jaké druhy výrobků upravuje, a stanoví jmenovitá množství výrobků, která jsou připuštěna.

Příloha č. 1 vyhlášky stanoví požadavky na hotová balení. Tyto požadavky jsou stanoveny stejným způsobem, jako u vyhlášky č. 328/2000 Sb., proto je zde nebudeme opakovat. Příloha č. 2 vymezuje postupy referenčních metod, které budou aplikovány při statistické přejímce dávek hotových balení při jejich kontrole. Příloha č. 3 stanoví přípustné jmenovité objemy obsahu hotových balení v závislosti na druhu kapalného výrobku, který je zabalen.

Vyhláška č. 330/2000 Sb., kterou se stanoví řady jmenovitých hmotností a jmenovitých objemů přípustných pro některé druhy hotově baleného zboží navazuje na úpravu směrnice 80/232/EHS a stanoví řady jmenovitých množství (hmotností a objemů), které jsou přípustné pro určité druhy hotově baleného zboží. Jedná se o zboží uvedené v přílohách vyhlášky, které je určeno k prodeji v konstantních jednotkových jmenovitých množstvích rovných hodnotám předem určeným balírnou, která jsou vyjádřena v jednotkách hmotnosti či objemu a jsou v rozsahu od 5g (5ml) do 10kg (10l). Nesmí jít o zboží určené k profesionálnímu použití a zboží podléhající úpravě vyhlášky č. 329/2000 Sb.

Vyhláška obsahuje tři přílohy, z nichž každá se zabývá jednou skupinou výrobků. V příloze č. 1 jsou vypočteny výrobky prodávané podle hmotnosti nebo objemu. Jedná se o řady jmenovitých množství obsahů hotových balení rozdělené na potravinářské výrobky, potraviny prodávané podle objemu, suché krmivo pro psy a kočky, nátěrové barvy a laky připravené k použití, tuhá nebo prášková lepidla a pojiva, čisticí prostředky, kosmetické a toaletní přípravky, mycí a prací prostředky, rozpouštědla, mazací oleje a pletací příze. Jde o tzv. zbytkový výčet, jsou zde tedy zahrnuty výrobky, které nepatří do ostatních dvou skupin.

Příloha č. 2 upravuje skupinu výrobků, které jsou umístěny do tuhých obalových nádob. Pro tyto výrobky jsou zde obsaženy řady přípustných objemů obalových nádob. Jedná se o konzervy a polokonzervy v plechovkách a skleněných obalových nádobách, vlhké krmivo pro domácí kočky a psy a mycí, prací a čisticí prostředky v práškové formě.

Příloha č. 3 se zabývá výrobky v aerosolovém provedení (jako rozprašovače) a stanoví objemy kapalné fáze pro tyto výrobky a objemy obalové nádobky tam, kde jsou použity kovové obalové nádobky. Jsou rozděleny na výrobky prodávané v kovových obalových nádobkách a výrobky prodávané v průhledných nebo neprůhledných skleněných nebo plastových obalových nádobkách.

Vyhláška stanoví požadavek, aby každé hotové balení bylo označeno údajem o jmenovité hmotnosti nebo jmenovitém objemu obsahu hotového balení. V případě, že jde o balení uvedené v příloze č. 2 a příloze č. 3 (bod 1) vyhlášky, musí být tento údaj doplněn ještě o jmenovitý objem obalových nádob.

Vyhláška č. 331/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky týkající se lahví používaných jako odměrné obaly pro hotově balené zboží transponuje směrnici 75/107/EHS a stanoví požadavky na lahve používané jako odměrné obaly pro hotově balené zboží. Tyto požadavky se uplatní na lahve, které chce jejich výrobce označit symbolem „e“ (jehož grafická podoba je stanovena v příloze č. 3 vyhlášky).

Lahve podléhají následujícím požadavkům:

- musí být zhotoveny ze skla nebo jiného materiálu, který má tuhost a stabilitu zaručující tytéž metrologické záruky jako sklo,
- jsou opatřeny zátkou (nebo provedeny tak, aby mohly být opatřeny zátkou),
- jsou určeny pro skladování, přepravu nebo dodávání kapalin,
- mají jmenovitý objem od 5 ml do 5 l,
- jejich metrologické charakteristiky zaručují, že mohou být použity jako lahve.

Jsou stanoveny přípustné odchylky objemu lahví (v tabulce uvedené v příloze č. 1 vyhlášky), přičemž největší přípustná odchylka pro zarovnaný objem lahve musí být stejná jako největší přípustná odchylka pro její jmenovitý objem. Výslovně se zakazuje systematické využívání tolerancí.

Každá láhev musí být neodstranitelně, snadno čitelně a viditelně označena:

- údajem o jejím jmenovitém objemu (ve stanovených jednotkách a dané velikosti) doplněným symbolem pro použitou jednotku měření nebo názvem jednotky, kde je to vhodné,
- značkou identifikující výrobce,
- symbolem „ e “,
- údajem vyjadřujícím zarovnaný objem v centilitrech (bez uvedení symbolu cl) nebo údajem vyjadřujícím vzdálenost od hladiny zarovnaného objemu po hladinu jmenovitého objemu v milimetrech (doplněný symbolem mm) na dně nebo dolním okraji lahve.

Příloha č. 2 vyhlášky vymezuje postupy metrologické kontroly lahví a příloha č. 3 stanoví grafickou podobu značky „ e “.

6. METROLOGICKÉ VYHLÁŠKY

6.1. Vyhlášky, které přebírají směrnice starého přístupu

Všechny vyhlášky uvedené v této podkapitole byly novelizovány vyhláškou č. 260/2003 Sb., která doplněním nového ustanovení umožnila nabytí účinnosti těchto vyhlášek ke dni vyhlášení sektorové přílohy PECA ve sbírce mezinárodních smluv.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 332/2000 Sb., kterou se stanoví některé postupy při schvalování typu a ověřování stanovených měřidel označovaných značkou EHS, ve znění pozdějších předpisů

Tato vyhláška stanoví postupy při:

- schvalování typu měřidel v případech, kdy jsou požadavky na ně stanoveny příslušnou vyhláškou (dále jen „EHS schvalování typu“),
- ověřování měřidel v případech, kdy jsou požadavky na ně stanoveny příslušnou vyhláškou (dále jen „prvotní EHS ověření“).

EHS schvalování typu a prvotní EHS ověření lze provádět na žádost výrobce namísto schvalování typu měřidla a ověřování měřidla podle národních předpisů. Žádost o EHS schválení typu podává výrobce nebo jeho zplnomocněný zástupce u Českého metrologického institutu, případně u příslušného metrologického orgánu členského státu Evropské unie, který pro měřidlo vydá certifikát o EHS schválení typu, jen pokud měřidlo a pomocná zařízení splňují požadavky stanovené příslušnou vyhláškou. Při prvotním EHS ověření se přezkoušením potvrzuje, že měřidlo odpovídá schválenému typu nebo že vyhovuje požadavkům příslušné směrnice; toto ověření se potvrzuje úřední značkou prvotního EHS ověření, jejíž grafická podoba je stanovena v příloze č. 2 k této vyhlášce.

Prvotní EHS ověření provádí Český metrologický institut nebo autorizované metrologické středisko na žádost výrobce u měřidel, která mají podle údajů výrobce odpovídající metrologické vlastnosti a splňují požadavky stanovené příslušnou vyhláškou pro tuto kategorii měřidel.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 333/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na vodoměry na teplou vodu označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na vodoměry na teplou vodu. Pro účely této vyhlášky se voda považuje za teplou, je-li její teplota větší než 30 °C, ale nepřekročí 90 °C. Vyhláška se týká pouze vodoměrů, které pracují čistě na mechanickém principu. Tyto vodoměry používají buď objemové komory s pohyblivými stěnami, nebo využívají působení rychlosti vody na lopatkový rotor (radiální nebo axiální turbína). Nevztahuje se na vodoměry vybavené elektronickými součástkami.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 334/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na vodoměry na studenou vodu označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na vodoměry na studenou vodu. Pro účely této vyhlášky se voda považuje za studenou, je-li její teplota v rozsahu od 0 °C do 30 °C. Vyhláška se týká pouze vodoměrů, které pracují čistě na mechanickém principu. Tyto vodoměry používají buď objemové komory s pohyblivými stěnami, nebo využívají působení rychlosti vody na lopatkový rotor (radiální nebo axiální turbína).

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 335/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na taxametry označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na taxametry – měřidla uplynulé doby a ujeté vzdálenosti. Taxametry jsou přístroje, které v závislosti na charakteristikách vozidla, v němž jsou instalovány, a na hodnotách sazeb, které v nich byly nastaveny, automaticky vypočítají a průběžně zobrazují, pokud jsou v provozu, částky, které má zákazník vozidla označeného jako taxi zaplatit na základě ujeté vzdálenosti a při rychlosti nižší, než je stanovená mez, na základě uplynulé doby trvání pronájmu vozidla, mimo různých příplatků, které mohou vyplývat z právních předpisů platných v členských státech.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 336/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na plynoměry označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na plynoměry membránové a rotační (s otáčivými píсты) a na neobjemové plynoměry turbínové.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 337/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřidla označovaná značkou EHS používaná pro měření tlaku vzduchu v pneumatikách silničních vozidel

Tato vyhláška stanoví požadavky na měřidla tlaku vzduchu v pneumatikách silničních vozidel. Pod tímto pojmem se rozumí přístroje bez zařízení pro předvolbu, jimiž jsou vybavena pevná či pohyblivá zařízení k huštění pneumatik silničních vozidel a v nichž je elastická deformace snímače mechanicky přenášena na indikační zařízení a která ukazují rozdíl tlaku mezi vzduchem v pneumatice a atmosférou. Patří k nim také všechny části mezi pneumatikou a snímačem.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 338/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na elektroměry označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na nová, přímo připojená indukční měřidla elektrické energie s jedním nebo více tarify, navržená pro měření činné energie jednofázového nebo vícefázového proudu s kmitočtem 50 Hz a s třídou přesnosti 2.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 339/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na hmotné délkové měrky označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na hmotné délkové měrky. Měrky jsou měřidla, která obsahují značky stupnice, jejichž vzdálenosti jsou dány v zákonných jednotkách délky. Jmenovitá délka měrky je délka, kterou je tato měrka označena. Základní značky stupnice jsou takové dvě značky, jejichž vzájemná vzdálenost představuje jmenovitou délku dané měrky. Stupnice měrky je tvořena značkami stupnice a dalšími značkami.

Délková měrka se označuje jako:

- koncová měrka, jestliže jsou základní značky stupnice tvořeny dvěma plochami;

- rýsková měrka, jestliže jsou základní značky stupnice tvořeny dvěma rýskami, čárkami, otvory nebo značkami; do této kategorie spadají i pásma;
- kombinovaná měrka, jestliže jednou ze základních značek stupnice je plocha a druhou rýska, otvor nebo značka.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 21/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na průtokoměry pro kapaliny jiné než voda označované značkou EHS a na přídatná zařízení k těmto průtokoměrům

Tato vyhláška stanoví požadavky na objemové průtokoměry pro kapaliny jiné než voda, v nichž kapalina způsobuje pohyb pohyblivých stěn měřicích komor a které umožňují měření jakýchkoliv objemů. Objemový průtokoměr pro kapaliny je přístroj složený z měřicího zařízení a indikačního zařízení a z přídatných zařízení, za která se považují nulovací zařízení pro počítadla objemu, součtová počítadla objemu, počítadla objemu s více ukazateli a vícenásobná, ukazovatele ceny, zařízení pro tisknutí a pro předvolbu.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 22/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřicí systémy pro kapaliny jiné než voda označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na měřicí systémy pro kapaliny jiné než voda obsahující objemové průtokoměry, v nichž kapalina způsobuje pohyb pohyblivých stěn měřicích komor. Měřicí systém pro kapaliny zahrnuje vlastní měřidlo, doplňková zařízení, která s ním mohou být spojena, všechna zařízení potřebná k zajištění přesného měření a libovolná zařízení, která byla přidána zejména proto, aby se usnadnil provoz.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 249/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na automatická kontrolní a třídící vážicí zařízení označovaná značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na automatická kontrolní a vážicí zařízení. Vyhláška se nevztahuje na automatická vážicí zařízení pro výpočet ceny zboží a tisk dokladů o ceně a na zařízení pro třídění vajec. Automatické kontrolní a třídící vážicí zařízení dělí vážné zboží do dvou nebo více podskupin podle hmotnosti. Kontrolní

vážicí zařízení dělí vážené zboží, jehož hmotnost se liší od předem definované hodnoty nazývané jmenovitá hmotnost. Funkcí kontrolních vážicích zařízení je rozdělit vážené zboží do dvou nebo více podskupin podle hodnoty rozdílu mezi jeho hmotností a danou jmenovitou hmotností. Třídící vážicí zařízení dělí vážené zboží o různé hmotnosti, pro které neexistuje žádná předem definovaná jmenovitá hmotnost. Funkcí vážicích zařízení pro třídění hmotnosti (třídící váhy), je rozdělit vážené zboží do několika podskupin, z nichž každá je charakterizována daným rozsahem hmotnosti.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 250/2001 Sb., kterou se stanoví požadavky na pásové dopravníkové váhy označované značkou EHS

Touto vyhláškou se stanoví požadavky na pásové dopravníkové váhy, jimiž jsou automatická vážicí zařízení určující hmotnost produktů volně ložených bez systematického členění, přičemž pohyb dopravního pásu je plynulý, a jejichž popis je uveden v příloze k této vyhlášce. Pásové dopravníkové váhy se podle způsobu stanovení množství dělí na sčítací a integrační pásové dopravníkové váhy. Sčítací pásové dopravníkové váhy jsou váhy, na kterých výpočtové zařízení postupně přičítá po sobě následující dílčí zátěže, přičemž každá z nich odpovídá určitému úseku dopravního pásu. Integrační pásové dopravníkové váhy jsou váhy, na kterých výpočtové zařízení provádí integraci součinu lineárního zatížení pásu a rychlosti pásu podle času.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 29/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřicí přístroje pro měření objemové hmotnosti obilí, označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na měřicí přístroje používané pro měření objemové hmotnosti obilí, které jsou označovány značkou EHS. Objemová hmotnost obilí je poměr hmotnosti vyjádřený v kilogramech k objemu vyjádřenému v hektolitrech, stanovený pro každý druh obilí měřením s použitím přístroje a metody, které jsou v souladu s ustanoveními této vyhlášky.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 30/2002 Sb., kterou se stanoví postupy při ověřování nádrží používaných jako měřidla, které jsou umístěny na plavidlech a označovaných značkou EHS

Tato vyhláška stanoví postupy při ověřování nádrží používaných jako měřidla, které jsou umístěny na plavidlech vnitrozemské, příbřežní a pobřežní plavby a které jsou označovány značkou EHS. Objem nádrží se stanovuje:

- porovnáním s vodou nebo jinou vhodnou kapalinou, jejíž objem je měřen měřidly nebo měřicími zařízeními s měřidly speciálně kalibrovanými pro tento účel, nebo
- pomocí výpočtu ze základních rozměrů nádrže, jak byly stanoveny; tato činnost musí být doplněna, kde je to možné, dílčí kontrolou pomocí naměřených objemů kapaliny.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 31/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na lihoměry a hustoměry na líh, označované značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na lihoměry a hustoměry na líh, které se používají ke stanovení obsahu alkoholu ve směsích vody a etanolu a jsou označovány značkou EHS. Lihoměry jsou skleněná měřidla, která udávají hmotnostní zlomek alkoholu nebo objemovou koncentraci alkoholu, ve směsi vody a etanolu. Tato měřidla jsou popsána jako hmotnostní lihoměry nebo objemové lihoměry, podle toho, co se měří. Hustoměry na líh jsou skleněná měřidla určená k měření hustoty směsi vody a etanolu.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 32/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na závaží vyšší než střední třídy přesnosti od 1 mg do 50 kg, označovaná značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na závaží vyšší než střední třídy přesnosti od 1 mg do 50 kg, označovaná značkou EHS. Vyhláška se nevztahuje na závaží v metrických karátech nebo na zvláštní závaží, pokud se na ně vztahují zvláštní právní předpisy. Závaží představuje fyzikální míru hmotnosti, jejíž konstrukční a metrologické vlastnosti jsou určeny tvarem, velikostí, materiálem, úpravou, jmenovitou hodnotou a maximální dovolenou chybou. Sada závaží je řada závaží, umístěná většinou v kazetě, v takové kombinaci, která umožňuje vážení všech zátěží od minimální jmenovité hodnoty

závaží po součet všech závaží v sadě v posloupnosti, ve které je minimální jmenovitá hodnota závaží v sadě jednotkou.

Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 33/2002 Sb., kterou se stanoví požadavky na pravouhlá závaží střední třídy přesnosti od 5 kg do 50 kg a válcová závaží střední třídy přesnosti od 1 g do 10 kg, označovaná značkou EHS

Tato vyhláška stanoví požadavky na pravouhlá závaží střední třídy přesnosti od 5 kg do 50 kg ve jmenovitých hodnotách (5, 10, 20 a 50) kg a na válcová závaží střední třídy přesnosti od 1 g do 10 kg ve jmenovitých hodnotách (1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 200 a 500) g a (1, 2, 5 a 10) kg, označená značkou EHS.

Závaží představuje fyzikální míru hmotnosti, jejíž konstrukční a metrologické vlastnosti jsou určeny tvarem, velikostí, materiálem, úpravou, jmenovitou hodnotou a maximální dovolenou chybou. Sada závaží je řada závaží, umístěná většinou v kazetě, v takové kombinaci, která umožňuje vážení všech zátěží od minimální jmenovité hodnoty závaží po součet všech závaží v sadě v posloupnosti, ve které je minimální jmenovitá hodnota závaží v sadě jednotkou.

6.2. Vyhlášky stanovící požadavky na měřidla na národní úrovni

Vyhláška č. 66/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na kontrolní momentové klíče

Vyhláška stanoví požadavky na kontrolní momentové klíče, které se dělí na typ I a II, přičemž za momentové klíče typu I se považují:

- třída A: momentové klíče s kroucenou nebo ohýbanou tyčí,
- třída B: momentové klíče s pevným tělesem, se stupnicí nebo číselníkovým úchylkoměrem nebo displejem,
- třída C: momentové klíče s pevným tělesem klíče a elektronickým měřicím systémem,
- třída D: momentové šroubováky se stupnicí nebo s číselníkovým úchylkoměrem nebo s displejem a
- třída E: momentové šroubováky s elektronickým měřicím systémem.

Za momentové klíče typu II považují:

- třída A: momentový klíč nastavitelný podle stupnice,
- třída B: momentový klíč pevně nastavený,
- třída C: momentový klíč nastavitelný bez stupnice,
- třída D: momentový šroubovák nastavitelný podle stupnice,
- třída E: momentový šroubovák pevně nastavený a
- třída F: momentový šroubovák nastavitelný bez stupnice.

Vyhláška č. 67/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na kyvadlová kladiva

Vyhláška stanoví požadavky na zkušební kyvadlová kladiva pro zkoušky vrubové a rázové houževnatosti materiálu. Pro účely této vyhlášky se za kyvadlová kladiva považují:

- kyvadlová kladiva pro průmyslové účely a
- referenční kyvadlová kladiva.

Vyhláška č. 68/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na tvrdoměry na kovy

Pro účely této vyhlášky se za tvrdoměry považují tvrdoměry typu Rockwell, tvrdoměry typu Vickers a tvrdoměry typu Brinell.

Vyhláška č. 69/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na napínací soupravy na předpjatý beton

Pro účely této vyhlášky se za napínací soupravy považují předpjaté betonové konstrukce a zemní kotvy.

Vyhláška č. 70/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na trhací stroje a lisy

Tato vyhláška stanoví požadavky na trhací stroje a zkušební lisy.

Vyhláška č. 71/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřicí sestavy s Epsteinovým přístrojem pro měření magnetických vlastností plechů pro elektrotechniku

Tato vyhláška stanoví požadavky na měřicí sestavy s Epsteinovým přístrojem pro měření magnetických vlastností plechů pro elektrotechniku.

Vyhláška č. 72/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na měřicí sestavy pro měření magnetických charakteristik magnetů

Tato vyhláška stanoví požadavky na měřicí sestavy pro měření magnetických charakteristik magnetů.

6.3. Připravované vyhlášky

Vyhláška, kterou se stanoví požadavky na teploměry pro kontrolu teploty prostředí a teplé užitkové vody s dělením 0,1 °C a lepším, používané státními kontrolními orgány

Tato vyhláška stanoví požadavky na elektronické teploměry pro kontrolu teploty prostředí a teplé užitkové vody s dělením 0,1 °C a lepším, používané státními kontrolními orgány, postup při schvalování jejich typu a postup pro jejich ověřování.

Vyhláška, kterou se stanoví požadavky na stacionární nádrže

Tato vyhláška stanoví požadavky na následující typy stacionárních nádrží, které se používají jako měřidla objemu kapalin s relativní chybou od 0,3 % do 2,5 % (dále jen „nádrže“), postup při schvalování jejich typu a postup pro jejich ověřování. Vyhláška se nevztahuje na přepravní tanky (cisterny) na kapaliny a přepravní sudy. Pro účely této vyhlášky se nádrže dělí na:

- chladič a uskladňovací nádrže na mléko,
- dřevěné sudy,
- betonové a zděné skladovací nádrže,
- sudy a nádrže z ostatních materiálů.

Vyhláška, kterou se stanoví požadavky na odporové snímače teploty používané ve funkci stanovených měřidel nebo jako součást stanoveného měřidla

Tato vyhláška stanoví požadavky na odporové snímače teploty, postup při schvalování jejich typu a postup pro jejich ověřování. Pro účely této vyhlášky se za odporové snímače považují:

- odporové snímače pro měřiče tepla dodávaného teplotnosnou kapalinou,
- odporové snímače pro měřiče tepla dodávaného vodní párou,
- odporové snímače pro měřidla průtoku,
- odporové snímače s převodníkem proudu nebo napětí jako členy stanoveného měřidla.

Vyhláška, kterou se stanoví požadavky na bubnové vodoměry

Tato vyhláška stanoví požadavky na bubnové vodoměry používané na měření proteklého množství vody a kondenzátu o teplotě do 90 °C, postup při jejich schvalování typu a postup pro jejich ověřování.

Vyhláška, kterou se stanoví požadavky na teploměry používané ke stanovení spalného tepla pro bilanční měření

Tato vyhláška stanoví požadavky na teploměry používané ke stanovení spalného tepla pro bilanční měření, postup při schvalování jejich typu a postup při jejich ověřování. Pro účely této vyhlášky se za teploměry považují:

- skleněné teploměry (včetně teploměrů podle Beckmanna)
- elektronické teploměry

7. POSUZOVÁNÍ SHODY V ČESKÉ METROLOGII, NAŘÍZENÍ VLÁDY NA NEAUTOMATICKE VÁHY, ÚVODNÍ POHLED NA MID

Neautomatické váhy jsou měřidlem, které podléhá režimu posuzování shody s technickými požadavky na výrobky. Znamená to, že teprve až po uvedení těchto výrobků na trh pro ně začíná platit zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů a příslušné prováděcí vyhlášky. Technické požadavky na ně kladené stanoví jiné právní předpisy. Z tohoto důvodu se na ně nevztahuje, a zákon o metrologii na to upozorňuje v ustanovení § 24b, schválení typu a prvotní ověření, přestože jsou váhy s neautomatickou činností stanovenými měřidly podle příslušné vyhlášky. Výrobce zajišťuje před uvedením vah na trh posouzení shody se základními požadavky stanovenými v příloze č. 1 k nařízení podle své volby jedním z následujících postupů:

- a) ES přezkoušením typu, jehož výsledkem je certifikát schválení typu vydaný autorizovanou osobou, a dále zajistí buď ES prohlášení shody s typem (má-li autorizovanou osobou schválený systém jakosti), nebo ES ověřování každé váhy,
- b) ES ověřování každého jednotlivého výrobku podle bodu 4 přílohy č. 2 k nařízení.

Po uvedení na trh se tyto váhy vracejí do působnosti zákona o metrologii, plynou vyhláškou stanovené lhůty platnosti ověření a následná ověření se již provádějí podle metrologického zákona a jeho prováděcích předpisů.

Původně bylo příslušným předpisem nařízení vlády č. 293/2000 Sb., kterým se stanovily technické požadavky na neautomatické váhy. Do jisté míry bylo toto nařízení kompatibilní se směrnicí o harmonizaci právních předpisů týkající se vah s neautomatickou činností 90/384/EHS a její úpravou 90/384/EHS. Pro dosažení úplné harmonizace vzniklo nové nařízení vlády, které bylo vyhlášeno pod č. 326/2002 Sb. Tento předpis zrušuje dosavadní nařízení vlády a jeho obsahem jsou mj. ustanovení týkající se harmonizovaných norem, evropského prohlášení o shodě, evropského ověření, značení CE či zplnomocněného zástupce atd. V této souvislosti upo-

zornujeme na ustanovení o účinnosti, kde je uvedeno, že § 4, který obsahuje ustanovení „evropské“ označení symbolem „CE“ nabývá účinnosti vstupem do Evropské unie, a § 3, který obsahoval ještě „předvstupní českou cestu“, vstupem do Evropské unie účinnosti pozbyl.

Ještě je třeba zmínit jednu část právní úpravy v nařízení. Souvisí s terminologií zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon, který „zastřešuje“ prováděcí nařízení vlády týkající se jednotlivých druhů výrobků, obsahuje pojem „stanovený výrobek“. Pojem zahrnuje výrobky, u nichž je nezbytné před uvedením na trh posoudit shodu. Také neautomatické váhy patří mezi výrobky, u nichž se posuzuje shoda, ale nepatří sem všechny druhy vah s neautomatickou činností. Jsou to pouze váhy uvedené v § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 326/2002 Sb. A to přes fakt, že nařízení se celé vztahuje na všechny váhy s neautomatickou činností (viz § 1 odst. 3), protože směrnice, kterou nařízení přebírá, se také vztahuje na všechny váhy s neautomatickou činností, i když na „ostatní“, tedy nestanovené, se vztahují pouze některá dílčí ustanovení.

K úplnosti přehledu o právní úpravě neautomatických vah ještě chybí vysvětlení týkající se vzájemné provázanosti zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 22/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů a nařízení vlády č. 326/2002 Sb. Již v úvodu jsme zmínili, v jaké fázi podléhají váhy jednomu či druhému předpisu. Toto jednoduché konstatování není dostatečné ani vzhledem k závažnosti problému ani k nové evropské úpravě požadavků na měřidla, která bude mít v brzké době dopad na naši legislativu (směrnice 2004/22/ES, viz níže). Nabízí se totiž několik otázek. Jak je možné, že celistvý systém péče o měřidla daný zákonem o metrologii a prováděcími předpisy k tomuto zákonu je náhle v jedné z jeho kategorií narušen a z působnosti metrologické legislativy se vyjímá významný druh měřidla? Nebylo možné transponovat evropské směrnice jiným způsobem, který by umožnil jednotnost systému zachovat, a přitom dostát mezinárodnímu závazku dosažení kompatibility s evropským právem? Neutrčí tímto krokem tradice a význam české metrologie a jaký vývoj ji čeká v budoucnu, až se k vahám s neautomatickou činností připojí další druhy měřidel? Lze konstatovat, že z možných řešení,

kteřá při transpozici evropské legislativy zatím připadala v úvahu, se to zvolené zdá nejrozumnější. Zákon č. 22/1997 Sb. nemá v Evropě obdoby, nicméně byl Evropskou komisí velmi kladně hodnocen jako kvalitní systémové řešení. Deštníkový charakter tohoto zákona umožňuje jeho využití v různých oblastech. Nová evropská směrnice na měřidla 2004/22/ES – Measuring Instruments Directive (MID) – nedává příliš možností, jak ji přejmout. Je založena na principu posuzování shody. Jestliže členský stát hodlá určité měřidlo zahrnuté ve směrnici právně ošetřit, musí tak učinit formou transponované směrnice. A v případě české legislativy je logickým řešením použít jako východisko pro tuto transpozici zákon č. 22/1997 Sb., tedy zákon Evropou uznávaný. A i když tento zákon není předpisem metrologickým, charakter prováděcích nařízeních týkajících se měřidel je a měl by být i nadále nesporný. Jedná se o předpisy české metrologie, která již dnes tvoří plnohodnotný článek systému metrologie evropské.

Vysvětlení věnované neautomatickým vahám se principiálně týká i transpozice nové evropské směrnice 2004/22/ES Directive on Measuring Instruments (MID). V současné době probíhá dvouleté přechodné období, určené členskými státy pro převzetí směrnice do národních legislativních systémů. Směrnice 2004/22/ES obsahuje úpravu technických požadavků na deset druhů měřidel. Posouzení shody bude provedeno (podle volby výrobce) jedním z postupů posuzování shody, jejichž seznam je ve zvláštní příloze a možnosti výběru určené v přílohách týkajících se jednotlivých měřidel (jedná se o moduly označené A až H1). Posouzení shody stanovených měřících zařízení vyjádří symbol CE a doplňková metrologická značka „M“. O směrnici 2004/22/ES podrobněji pojednává následující kapitola sborníku.

8. SMĚRNICE O MĚŘICÍCH PŘÍSTROJÍCH – MEASURING INSTRUMENTS DIRECTIVE

8.1. 2004/22/ES

Dne 30. dubna 2004 byla v Úředním věstníku Evropské unie vyhlášena směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/22/ES o měřicích přístrojích (MID), zabývající se stanovením požadavků pro uvádění na trh nebo do provozu u vybraných typů měřidel. Obdobně jako u nařízení vlády č. 326/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na váhy s neautomatickou činností (transponující směrnici Rady 90/384/EHS), zde tedy vznikla harmonizovaná úprava, sjednocující požadavky na tato měřidla na celoevropské úrovni. Zaručuje se tím jednotná úroveň metrologické ochrany měřidel a současně je zajištěn jejich volný pohyb v rámci Společenství bez nutnosti využití uznávacích doložek a posuzování úrovně metrologické ochrany poskytované ve státě původu.

Směrnice 2004/22/ES zahrnuje úpravu následujících druhů měřidel:

- vodoměrů,
- plynoměrů a přepočítávačů množství plynu,
- elektroměrů k měření činné energie,
- měřičů tepla,
- měřicích systémů pro kontinuální a dynamické měření množství kapalin jiných než voda,
- vah s automatickou činností,
- taxametrů,
- ztělesněných měř,
- přístrojů pro měření rozměrů,
- analyzátorů výfukových plynů.

Nejedná se ovšem o komplexní úpravu těchto druhů měřicích přístrojů. U některých z nich je specifikována působnost směrnice pouze pro měřidla, která jsou používána v obytných a obchodních prostorách a v lehkém průmyslu (MI-001 až MI-004). Pro ostatní měřidla tohoto typu, nepoužívaná ve vyjmenovaných oblastech, platí nadále národní požadavky stanovené jednotlivými členskými státy.

8.2. Úprava v České republice

Směrnice 2004/22/ES musí být zapracována do právních řádů členských států nejpozději k 30. dubnu 2006 tak, aby jednotlivé národní úpravy mohly nabýt účinnosti dne 30. října 2006. Práce na transpozici směrnice byly zahájeny okamžitě po jejím přijetí. Vzhledem k povaze tohoto předpisu (směrnice nového přístupu obsahující postupy posuzování shody) bude transpozice provedena vydáním souboru nařízení vlády, provádějících zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se celkově o jedenáct nařízení vlády, z nichž jedno bude obecné povahy a deset zvláštních bude upravovat požadavky na jednotlivá měřidla.

Nařízení vlády transponující směrnici 2004/22/ES se zabývají pouze uváděním daných měřidel na trh nebo do provozu, a proto měřidlo po jeho uvedení na trh opustí režim zákona č. 22/1997 Sb. a přejde pod správu zákona o metrologii. U těchto měřidel nebude prováděno schvalování typu a prvotní ověření, jako se provádí u měřidel spadajících od počátku pod režim zákona o metrologii, a splnění základních požadavků se zajistí vydáním prohlášení o shodě a následně připojením označení „CE“ a doplňkového metrologického označení na měřidlo podle modulů uvedených v přílohách obecného nařízení vlády (v přílohách A až H1 směrnice 2004/22/ES). Doba platnosti prohlášení o shodě se bude shodovat s dobou platnosti ověření stanovenou pro daný typ měřidla. Po vypršení této doby bude nutné u měřidla provést následné ověření, za podmínky, že měřidlo bude na národní úrovni podléhat regulaci.

8.3. Požadavky na měřicí přístroje

V souvislosti s tím, že směrnice 2004/22/ES je směrnicí nového přístupu, provádí se u každého měřidla spadajícího do jedné z výše uvedených kategorií posuzování shody v souladu s jedním z postupů uvedených v přílohách A až H1 směrnice. Současně musí být měřidlo vybaveno technickou dokumentací, která musí být natolik podrobná, aby umožnila posouzení shody měřidla s požadavky,

kteře se na ně vztahují. Obsah této dokumentace je velice podrobně specifikován v článku 10 směrnice. U měřidla se presumuje splnění základních požadavků, pokud je toto měřidlo v souladu s příslušnými ustanoveními harmonizované technické normy, na niž byl zveřejněn odkaz v Úředním věstníku Evropské unie. V České republice bude Úřad zveřejňovat odkazy na české technické normy přejímající tuto harmonizovanou evropskou normu. Postup podle výše uvedených norem při výrobě není povinností a výrobce si může zvolit jiné technické řešení, pokud je bude považovat za vhodnější. V takovém případě však nebude moci využít předpokladu shody a bude ji muset prokazovat.

Každý stát je oprávněn autorizovat určité subjekty, aby vykonávaly činnosti související s posuzováním shody (v České republice budou autorizovanými osobami podle zákona č. 22/1997 Sb.), a notifikovat je v rámci Evropské unie. Oprávnění se vždy vztahuje k určitému druhu měřících přístrojů a je podmíněno splněním přesně specifikovaných kritérií (vymezená v článku 12 směrnice). Jednotlivá měřidla podléhají metrologické kontrole státu, ve kterém je uváděno na trh či do provozu, a příslušné orgány členských států si navzájem poskytují informace a spolupracují při zajišťování efektivního dozoru nad trhem.

Měřicí přístroje splňující stanovené základní požadavky musí být řádně označeny značkou „CE“, doplňkovým metrologickým označením a v některých případech i identifikačním číslem notifikovaného subjektu. Doplňkové metrologické označení je tvořeno písmenem „M“ a posledními dvěma číslicemi roku, ve kterém byla značka připojena, a toto označení se svou velikostí a umístěním váže na označení „CE“. Tato označení jsou chráněna – mohou být připojována pouze na měřidla splňující stanovené požadavky a na žádná měřidla nesmí být připojována označení, která by mohla být třetí stranou omylem považována za tato označení. Pokud je měřidlo správně označeno, ale nesplňuje základní požadavky, musí být zajištěno jeho stažení z trhu a zákaz či omezení jeho dalšího používání.

Nově se zřizuje Výbor pro měřicí přístroje, mezi jehož pravomoc patří určovat, které normativní dokumenty zpracované OIML (nebo jejich části) zajišťují předpoklad shody s požadavky směrnice, zveřejňovat odkazy na tyto dokumenty a pozměňovat zvláštní přílohy obsahující požadavky pro jednotlivé přístroje.

Specifické technické požadavky na jednotlivé druhy měřidel jsou vymezeny v přílohách MI-001 až MI-010 směrnice a budou vtěleny do deseti samostatných nařízení vlády upravujících tato měřidla. Výrobce pak bude povinen splnit základní požadavky stanovené obecným nařízením vlády a specifické požadavky, stanovené nařízením vlády zabývajícím se daným druhem měřidla.

9. PŘIPRAVOVANÝ ZÁKON O METROLOGII

Účelem této části je informovat metrologickou veřejnost o posledním vývoji prací na připravovaném zákoně o metrologii. Nejprve však dovoluje připomenout okolnosti, které přiměly příslušné instituce začít na zákonu pracovat a jakým způsobem probíhala přípravná etapa před samotnou tvorbou paragrafového znění.

Zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, byl ve své době dobře a přehledně koncipován, tvořil dostatečný základ pro tvorbu prováděcích předpisů a pro praktické uplatňování zásad jednotnosti a správnosti měřidel a měření v České republice. Postupně však začaly přibývat jednotlivé novely, které obsahovaly změny potřebné v důsledku transpozice evropských směrnic a smluvních principů evropského práva. Společně s těmito změnami docházelo i na některé úpravy zákona podle požadavků a potřeb české praxe. A vedle těchto změn do zákona zapracovaných se naplňovala příslušná dokumentace poznámkami, dotazy, žádostmi o výklad některých ustanovení, návrhy na úpravu, náměty na zdokonalení. Byla zvažována forma, kterou bude provedena zásadnější změna základního kamene metrologické legislativy. V úvahu připadala i příprava rozsáhlejší novely stávajícího zákona, ale došlo ke konsensu, že tato cesta by znamenala jednak ztížení práce pro předkladatele a současně snížení přehlednosti předpisu pro uživatele.

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví se proto dohodl s Českým metrologickým institutem nejprve na tvorbě pracovní verze věcného záměru zákona a na pozdější spolupráci při přípravě paragrafového znění zákona. Oficiální verzi věcného záměru zákona, jako součást legislativního procesu, nebylo potřebné zpracovávat, protože zákon nebude koncepčně novou právní úpravou.

Na podzim loňského roku byl návrh věcného záměru zákona, který vypracoval Institut, zveřejněn na internetových stránkách Institutu a Úřadu a proběhla k němu veřejná diskuze. Ukázalo se, že mnoho otázek a problémů je nevyjasněných, respektive že k němu řada metrologických institucí a odborníků zastává rozdílná stanoviska. Proto trvala veřejná diskuze delší dobu, než bylo původně očekáváno, stejně tak jako delší dobu trvala doba diskuzí a kompromisních řešení při tvorbě paragrafového znění.

Návrh paragrafového znění byl rozeslán členům Rady pro metrologii, poradnímu orgánu předsedy Úřadu. Připomínky vzešlé z tohoto řízení byly v převážné většině akceptovány. Začátkem října byl materiál vypraven do interního připomínkového řízení na Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Nyní se můžeme zaměřit na samotný obsah návrhu paragrafového znění. Účelem zákona je i nadále určit práva a povinnosti zákonem stanovených subjektů a definovat metrologický systém v České republice. Povinnými subjekty jsou podnikatelé, právnické osoby a orgány veřejné správy. V jednom z úvodních paragrafů bude zákon vykládat význam některých pojmů, např. měřicí jednotky, druhu a typu měřidla, uvedení měřidla na trh, metrologického dozoru, úřední a identifikační značky, autorizovaného měření a dalších.

Zvláštní část zákona je věnována zákonným měřicím jednotkám, jejich používání a realizaci. Je zde upravena i tvorba a uchování státních etalonů a referenčních etalonů a nově se do zákona zařazuje, právě v této části, i zákonný čas. Příslušné ustanovení říká, že v úředním a obchodním styku se datum a čas určují v souladu se zákonným časem, který je stanoven jako koordinovaný světový čas + 1 hodina. Koordinovaný světový čas je časová stupnice vytvářená na základě mezinárodní spolupráce v Mezinárodním úřadu pro váhy a míry. Den a hodinu začátku a konce uplatnění letního času stanoví nařízení vlády č. 293/2001 Sb., o zavedení letního času v letech 2002 až 2006.

V paragrafu, který je věnován kategoriím měřidel a jejich definicím, bude vysvětleno, že měřidla se člení na etalony, stanovená měřidla, pracovní měřidla a referenční materiály. To podstatné, co bude v této oblasti oproti dosavadní úpravě změněno, se týká stanovených měřidel. V současnosti je seznam stanovených měřidel dán vyhláškou a měřidla jsou do seznamu zařazena s ohledem na jejich využití v závazkových vztazích, pro stanovení sankcí, pro ochranu zdraví a životního prostředí atd. Tento princip však v současné době nevyhovuje praktickým potřebám a neodpovídá ani principům nového přístupu k technickým požadavkům na výrobky. Je třeba více provázat způsob použití měřidel a povinnost schválení jejich typu a ověřování. Prozatím se navrhuje definice, že stanoveným měřidlem je měřidlo, které Ministerstvo podřídí vy-

hláškou metrologické kontrole a je určeno k používání nebo používáno v závazkových vztazích atd. Zákon by měl ošetřit zákonnou výjimku za schválení typu, pokud výrobce bude mít od objednatele prohlášení v tom smyslu, že měřidla bude používat pro vlastní potřebu a nikoli k účelům uvedeným ve zvláštním paragrafu. To jsou ty závazkové vztahy a další účely, které jsou dnes obsaženy v § 3 odst. 3 zákona o metrologii.

Další část zákona bude obsahovat, obdobně jako dnešní právní úprava, oblast uvádění měřidel na trh a jejich používání. Základem pro kontrolu povinných subjektů je metrologická kontrola. Přes určité diskuze by měl tento pojem zůstat v zákoně zachován. Metrologická kontrola zahrnuje schvalování typu a prvotní a následné ověřování stanoveného měřidla. V současné verzi je sem zařazeno také posuzování shody, které se provádí podle zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů, ale je otázkou, zda postup podle zvláštního právního předpisu může být zahrnut do metrologické kontroly podle zákona o metrologii. Zřejmě bude nutné tuto pasáž upravit a konstatovat, že posuzování shody se provádí namísto schválení typu a prvotního ověření, tam, kde to stanoví zvláštní právní předpis. Již ve stávající verzi návrhu jsou obsažena ustanovení, která deklarují, že povinnost schválení typu se nevztahuje na měřidla, u nichž byla posouzena shoda, stejně tak, jako se na tato měřidla nevztahuje povinnost prvotního ověření. Je třeba připomenout, že společně s připravovanou transpozicí směrnice 2004/22/ES (MID), která je založena na principu nového přístupu a na posuzování shody měřidel, přibude celá řada měřidel, u nichž se bude posuzovat shoda. Směrnice zatím obsahuje deset druhů měřidel, ale je to směrnice otevřená pro případ svého rozšíření o další druhy. Transpozice směrnice má svůj povinný harmonogram společný pro všechny členské státy a právní předpisy, které ji přejímají do národních právních řádů, musí nabýt účinnosti v říjnu 2006. V České republice to budou nařízení vlády, která provádějí výše uvedený zákon č. 22/1997 Sb.

V souvislosti s užíváním měřidel je třeba definovat pojem uživatel měřidla. Zatím je navržena definice v tom smyslu, že uživateli jsou podnikatelé, právnické osoby a orgány státní správy, které ke své činnosti používají měřidla. Uživatelem není odběratel.

Užívat stanovená měřidla lze jen tehdy, jsou-li platně ověřena. A v souvislosti s následným ověřením se navrhuje opatření proti umělému prodlužování doby ověřením, ke kterému na základě dosavadního zákona dochází. Navrhuje se, aby uživatel měřidla byl povinen podat žádost o následné ověřením nejméně dva měsíce před skončením doby dosavadního ověřením.

Další změnu oproti dosavadnímu stavu představuje zrušení registrace výrobců a opravců měřidel. Návrh obsahuje ustanovení o používání stanovených měřidel v době mezi jejich opravou a ověřením. Krátkodobé časově vymezené používání stanovených měřidel v době mezi jejich opravou či instalací a ověřením je oprávněně povoleno Institut. Je na subjektu, který provedl opravu nebo instalaci měřidla, aby měřidlo zajistil identifikačními značkami, které zaměstnancům tohoto subjektu přidělil Institut. Značka se uděluje po prokázání osobní a technické způsobilosti. K přidělení značky se váže též určitá odpovědnost. Podmínky přidělení budou přesněji stanoveny vyhláškou.

K problematice hotově baleného zboží návrh zákona nepřijímá velké změny. Současná úprava převzala příslušné evropské směrnice, otázkou ještě zůstává, zda nezrušit dosud používané osvědčení. Jeho udělení není podmínkou uvedení hotově baleného zboží na trh, a jsou-li při následných kontrolách zjištěny nedostatky, neupravuje zákon, jak postupovat ohledně již vydaného osvědčení. Dosavadní systém by mohly nahradit protokoly z jednotlivých kontrol. Jedná se však o nový návrh, takže o něm není dosud rozhodnuto. Pokud jde o hotově balené zboží, které není značeno symbolem „e“, ale podle věcného záměru zákona mělo být také zákonem upraveno, nebude návrh zákona tuto problematiku řešit. Podle našich informací je výhledově připravována v Evropě směrnice, která by veškeré hotově balené zboží zařadila mezi výrobky, u nichž se posuzuje shoda. Pak by samozřejmě muselo dojít ke změně právní úpravy u nás a tyto výrobky by byly zařazeny pod zákon č. 22/1997 Sb. Je to však otázka budoucnosti, kterou zatím neumíme blíže specifikovat.

Samostatná část návrhu je věnována i autorizovaným činnostem. Jedná se o činnost autorizovaných metrologických středisek a autorizované měření. Při posuzování žádosti, jejíž náležitosti budou stanoveny zákonem, Úřad rozhodne, zda prověření splnění

předpokladů pro autorizaci zajistí sám, nebo zda touto činností pověří Institut nebo jiný subjekt. Jako podklad lze i nadále uznávat certifikát personální způsobilosti žadatele vydaný akreditovanou osobou. Subjekt autorizovaný k ověřování měřidel bude tak jako dosud autorizovaným metrologickým střediskem, subjekt autorizovaný k úřednímu měření bude používat označení autorizovaný měřič. Rozhodnutí o autorizaci má platnost pět let. Na žádost, která může být podána nejpozději šest měsíců před skončením této doby, může Úřad platnost autorizace prodloužit, nejdéle však o pět let. Návrh zákona také stanoví, za jakých okolností lze autorizaci pozastavit nebo zrušit.

Součástí zákona je také systematika národního metrologického systému. Návrh obsahuje výčet všech součástí tohoto systému, počínaje Ministerstvem průmyslu a obchodu, přes Úřad, Institut a další instituce, jak kontrolní orgány, tak autorizované subjekty až k uživatelům. Nově je do návrhu zapracován přehled zvláštních oprávnění některých subjektů při výkonu plnění jejich úkolů stanovených zákonem. Mají však také své povinnosti, např. zachování hospodářského a služebního tajemství a dodržování bezpečnostních předpisů, např. v případě, jsou-li v provozních prostorách kontrolovaných subjektů.

K výraznější změně také dochází v určení subjektu, který bude v metrologickém systému garantem výkonu metrologického dozoru. Podle návrhu zákona by jím měl být Úřad a měl by mít možnost pověřovat výkonem některých činností v rámci metrologického dozoru Institutu. Výkon dozoru by se řídil ve většině případů zákonem o státní kontrole.

Pokuty za porušení zákona budou nadále udělovány za přestupky. Tato změna je dána návrhem nového přestupkového zákona, který zasáhne do řady zvláštních právních předpisů. Jinými slovy, porušení zákona o metrologii bude přestupkem a jako takový pokutován.

Závěrem konstatujeme, že návrh zákona je na počátku své cesty legislativním procesem. Čeká ho ještě cesta řadou připomínkových řízení. Nemůžeme teď ještě za konečné považovat ani jedno z jeho ustanovení. Předpokládejme však, že veškeré následné úpravy budou směřovat k vytvoření kvalitního právního předpisu, který zajistí přehledný a solidní základ české metrologické legislativy v soustavě metrologie evropské.

PŘÍLOHA

SMĚRNICE RADY A KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ V OBLASTI METROLOGIE

- 80/181/EHS Směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se jednotek měření a zrušení Směrnice 71/354/EHS
- 85/1/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 80/181/EHS
- 89/617/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 80/181/EHS
- 71/316/EHS Směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se obecných ustanovení pro měřidla a pro metody metrologické kontroly
- 72/427/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 71/316/EHS
- 83/575/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 71/316/EHS
- 87/355/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 71/316/EHS
- 88/665/EHS Směrnice Rady měnící Směrnice Rady týkající se sblížování právních předpisů členských států, ve kterých se vyskytuje ustanovení o publikování osvědčení a certifikátů v Úředním věstníku ES
- 90/384/EHS Směrnice Rady o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se vah s neautomatickou činností
- 93/68/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 90/384/EHS
- 75/410/EHS Směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se kontinuálních součtových vážicích zařízení
- 78/1031/EHS Směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se automatických a kontrolních třídících vážicích zařízení
- 75/33/EHS Směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se vodoměrů na studenou vodu
- 79/830/EHS Směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se vodoměrů na teplou vodu
- 71/319/EHS Směrnice Rady o sblížování právních předpisů členských států týkajících se průtokoměrů pro kapaliny jiné než voda

- 71/348/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se přídatných zařízení k průtokoměrům pro kapaliny jiné než voda
- 77/313/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se měřících systémů pro kapaliny jiné než voda
- 82/625/EHS Směrnice Komise mění Směrnici Rady 77/313/EHS
- 71/318/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se plynoměrů
- 74/331/EHS Směrnice Komise mění Směrnici Rady 71/318/EHS
- 78/365/EHS Směrnice Komise mění Směrnici Rady 71/318/EHS
- 82/623/EHS Směrnice Komise mění Směrnici Rady 71/318/EHS
- 76/891/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se elektroměrů
- 82/621/EHS Směrnice Komise přijatá ke Směrnici Rady 76/891/EHS
- 73/362/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se hmotných délkových měrek
- 78/629/EHS Směrnice Rady mění Směrnici Rady 73/362/EHS
- 76/765/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se lihoměrů a hustoměrů na líh
- 82/624/EHS Směrnice Komise mění Směrnici Rady 76/765/EHS
- 76/766/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se lihoměrných tabulek
- 71/317/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pravoúhlých závaží střední přesnosti od 5 do 50 kg a válcovitých závaží střední přesnosti od 1 do 10 kg
- 74/148/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se závaží vyšší střední přesnosti od 1 mg do 50 kg
- 77/95/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se taxametrů
- 86/217/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se měřidel tlaku vzduchu v pneumatikách motorových vozidel
- 71/347/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se měřidel objemové hmotnosti obilí

- 71/349/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se kalibrace nádrží na plavidlech
- 75/106/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zhotovení některých kapalných výrobků v hotovém balení podle objemu
- 78/891/EHS Směrnice Komise měnící přílohy Směrnic Rady 75/106/EHS a 76/211/EHS
- 79/1005/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 75/106/EHS
- 85/10/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 75/106/EHS
- 88/316/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 75/106/EHS
- 89/676/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 75/106/EHS
- 75/107/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se lahví používaných jako odměrné obalové nádoby
- 76/211/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zhotovení některých výrobků v hotovém balení podle hmotnosti nebo objemu
- 80/232/EHS Směrnice Rady o sblížení právních předpisů členských států týkajících se řad jmenovitých množství a jmenovitých objemů přípustných pro některé výrobky v hotovém balení
- 86/96/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 80/232/EHS
- 87/356/EHS Směrnice Rady měnící Směrnici Rady 80/232/EHS

© Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví,
Gorazdova 24, 128 01 Praha 2, k volnému prohlížení a stažení
i na www.unmz.cz, náklad 500 ks. Praha 2004.
Nakladatelský servis: Bořivoj Kleník, PhDr. – Q-art, Praha.
Redakční uzávěrka: 30. 11. 2004. NEPRODEJNÉ